

Nyilvános hirdetés

Ansztria és Magyarország összes lakosaihoz!

A t. cz. község óriási részvétele folytán a nyilvános lapokban megjelent híradások által ajánlt végeladás iránt a Kunzechmidt János Károly féle 121 évig fennállott nagy üzletlész hagyatékának árúraktára több mint hét harmaddal kevesebb lett, a az árúktól az utolsó értékesítésen elhatározták a meglevő árúktól az utolsó mártól kezdve még csak három hétig folytatni. A ki tehát még és kitűnő áru majdnem ingyen akar magának szerzeni, a megrendeléssel saját érdekében siesse.

Hogy a nyomtatásban zavar ne okoztassék, a tárgyak előbbeni darabszáma meghagyott.

Következő árúknak még készletben:

4500 darab női ing legfinomabb angol chifonból és valódi sivezi himzés-betétekkel, egy valódi műhimzés; darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr.

1500 darab női éjjeli corset, ugyanolyan minőségű, nagyon hosszú s egész hosszában sivezi himzés-betétekkel, fölül elegánsan kiállítva. Diszes darab minden nőnek, darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr.

Ugyanazok nehézs barcbetűből, dréja 1 frt 50 kr.

5600 darab női alszoknya legfinomabb szürke vászomból valódi sivezi selyem sávokkal díszítve, darabonként 1 frt 40 kr., tuzatonként 15 frt 50 kr. Ugyanaz vörös cretonból dronként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr.

Ugyanazok nehézs nemezűből, dréja 1 frt 75 kr. Ugyanazok legfinomabb és legújabb posztókból legfinom. pamukkal himzeve és körül pluszrosza fodrokkal és kiespékező, dréja 2 frt 50 kr.

3500 darab férfing legfinomabb angol chifonból, 4-szeres mell, sima vagy himzett és tetés szerinti nyakkösségű, dronként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr.

1500 tuzat damasz szettali garnitúra, virágokkal átészve; egy abrosz, és 12 serviette 2 frt 85 kr. Minden háznál nélkülözhetlen s csodás olcsóság.

3000 tuzat török törökül készen beszeve, minden darab külön öszelajogatra, vörös szálkával és hosszú rojtokkal ellátva, legfinomabban piqurrova, pompás szépségű. Tuzatonként 3 frt 75 kr.

2000 darab nagy női kendő legfinomabb berlini pamutból észve, hosszú rojtokkal a legvalószínűbb, legpompásabb és legjavítottabb színekben, u. m. akót, török, szürke kék, fehér, fekete, kocsás, vörös, barna, söt. stb. darabonként 1 frt 80 kr., tuzatonként 6. 12 frt 50 kr.

400 db uti plaid, roppant nagy és vastag legnehezebb, legpompásabb észve, elegáns angol mintákban, u. m. barna, szürke, zománcos, nehézs rojtjal; roppant hosszúságuk és szélességük folytán, *öltönydarab, uti takaró, ágyterítő, női szőnyeg* granát alkalmazhatók, s még 20 évi használat után is belőlük elegáns öltözéket készíthet; általuk felső kabát, esőköpeny, női palétó teljesen nélkülözhetők; I. minőség előbb 15 frt, most csak 5 frt 85 kr. II. minőség előbb 12 frt most csak frt 4-85 dréja.

300 vég házi vászon, teljes 30 rőt; legjobb, legnehezebb, legelsőbb gyártmány, házi használatra; I vég 5 frt 50. A pamut ára roppant emelkedik, s vászon nem sokára még egyszer annyiba fog kerülni; minél fogva mielőbbi megrendelés mindenkinek ajánlatik.

500 db. selyem ágytakaró, legnehezebb lyoni shappelyemből, kék fehér vörös és sárga csíkos; dréja 4 frt bálmalatos olcsó.

320 tuzat selyem szelkendő legnehezebb lyoni selyemből, minden színben, minden db. más színben; nyakkendőkre is használhatók; csak frt 3.50 tuzatja.

350 gobelin készlet, két legfinomabb ágyterítő és asztalterítő, gobelin készlet, két legfinomabb ágyterítő és asztalterítő, bársonybojtall, színvegyűlékben pompás kivitelben az egész készlet, azaz mind a 3 db. ára együtt csak frt 7.50

5000 drb. lepedő, jó selyes bőrvászomból, tökéletes még a legnagyobb ágyra is, varrás nélkül, dronként 1 frt 35 kr., tuzatonként 15 frt.

Mindenki a ki egyszerre legalább 15 frt értékűt vásárol, ráadásul, tehát ingyen kap egy svájci órát hosszú lánczsal, francia aranybronz-plastikból, melynek pontos járásáért 2 évi jótállás nyújtatik. 1349

Késszép mellett megrendelések (posta-utalvány vagy cs. kir. posta-utalvót mellett is) az alulról csig által teljesíthetnek

Erbchaftsverwaltung RABINOWICZ,

Bécs, II. Schiffamtgasse Nr. 20.

MARTINY H.

Budapest, váczi utca 19. sz.

1823 Ajánlja sajátkészítményű

TAJT ÁRUIT.

Valódi Hölzli-féle

komáromi pipaszárak

egyedüli raktára.

Arjegyzékek franco ingyen.

THEDO tanár szakállhagymája,

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szip növényének eszközésére. Számtalan vanak még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szernek köszönhetik. — E szer a szakállt bihetetlen gyorsasággal növesztí, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legrovidebb idő alatt teljes szakállhoz jutnak, miről a bizonyítványok ezrei is tanuszkodnak. **Éder Ferencz** gyógyszerész annak Brünben. A nekem küldött **Thedo-féle szakállhagyma** kitűnőnek bizonyult, mit közönltem mellette ezennel tudomásra adok. **Miskolc, 1879. szept. 25-én.** **Otpreda József.** **Füred József** annak Prágában. Szives közönltem a **szakállhagymáért**; nagyon jónak találattam. Mindenkinek a legjobb idelekkel ajánlhatom. **Schwarzbach, 1875. febr. 25.** **Hirt Károly** a. k. épít. vállalkozó. **Füred József** gyógyszerész annak Prágában. **A szakállhagyma** jogal mondhatni csodaszertnek. Alig négy hetet használat után Grömmel látom régi ohajjátomat teljesedésbe menni. Kérem önt stb. **Teschén, 1879. máj. 23-án.** **Gindra Wenczel**, óras. Valódi minőségben **Budapestben csak Török József** ur gyógyszerárban király-utca kapható; **P. esonyban Pistoray Földes**, Mihálykapu. **Temesváron Tá. csay Istvánnál.** I csomag ára frt 2-10.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinski György** cs. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben I., Stefausplatz 6.

VERNE GYULA KÉRABAN A VASFEJŰ.

REGÉNY.

GYÖRGY ALADÁR és ILLESY PIROSKA.

Negyvenhét képpel.

Ára füzve 2 forint.

ANGOL UJDONSGAG RUHÁKBAN ÉS JELMEZEKBE

Kiállja a versenyt a lyoni bársonnyal az árak egy negyedével.

Kékesfekete, elpusztíthatatlan, ugysz. minden divatszín.

1366 UTÁNZATA A GYÁRI JEGYNEK:

NONPAREIL VELVETEEN

NONPAREIL VELVETEEN

mely két-két méter túlsó oldalán van alkalmazva.

Könnnyű! Simuó! Selyemszerű! Tartós! Kítűnő!

Sűrűszővött! Esőcsepp nem piszkítja!

Bárminemű alkalmazásban pátolja a lyoni bársonyt!

Kapható minden nagyobb divatárú-üzletben.

ARCZBŐR.

A szépség egyik fő feltétele a szép arczbőr. Még a kevésbé szép alkotás arca is elhajthat, ha annak bőre kifogástalan. A legszabályosabb szépség pedig csak akkor lesz kellemes méltóvalva, ha a bőr és annak színe nem nélkülözi a tisztaságot, fényt és fiatal üdösgét. Számtalan hölgy elveszt minden igényét a szépségre, ha arczbőre kifogásolható. Hogy tehát ez szép és életfrissességű maradjon a későbbi, használjuk a számos tekintély, s ezek között Fyoduch tanár Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Brandt, stb. által ajánlt, 4 év óta szisztematikai sikerrel használt **Langlet-féle nyírbalzsamot**. Ezen kedvelt szépség-szer a káros kondórs, szenvedélyek vagy egyéb okoknál fogva únkra tett arczbőrt, sőt a himlő által szétroncsolt bőrszövetet teljesen helyreállítja. A fonyadt száraz bőrt újra frissíti és simává teszi, s annak kedves színezetét kölcsönözi, s leginkább a korosabb arak és hölgyek által egyelmebe vezető. Hogy **Dr. Langlet nyírbalzsamán** kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr fenntartása és szépségére, mindazok elismerik, a kik kísérletet tettek vele. — Egy korsóval 1 frt 50 kr. — **Főletét Magyarország számára: Török József** gyógyszerárban **Budapest**, király-utca 19. sz. a. **Pozsonyban: Pistoray** Bódognál. **Mihálykapu. — Temesvárott: Tarcazy Istvánnál.** **Északban: Műveltség Zeigm. gyógyszer.** 844

FONTOS

!!TÁVOL-, RÖVID- ÉS GYÖNGE-LÁTÁSUAKRA!!

A legjobb szemvegyet nyújtja jótállás mellett

SOLOMONSON N. H. látserész, váczi utca 19.

Leggadzagabb választék párisi színházi láteők- és tábori táveszővekből, 5-20 frtig.

Nagy választék amerikai emberi műszemokből.

Bécs! Páris! London!

Halljátok és esodáljátok.

A vagyonyukott „Nagy Anglo-Britt esztágyár” tömegpöndöksége az őszes árakat még a becsdárak szokálaláb alább. Az őszeknek előleges beküldése vagy 8 frt 70 kr. utágytele melett igen csinos ét- és desvert-service a legfinomabb angol-britt esztéből (mely előbb 40 frtia került) kapható. Minden megrendelő az evőeszközök fehér színének megmaradásáról szóló 10 évi kezesség-iratot nyer.

- 6 táblakés, jeles aczélpengével,
- 6 valódi angol-britt esztévilla,
- 6 massz ang. britt eszt evő-kanáli,
- 6 f. ang. britt neh. eszt kávé-kanáli,
- 1 db. ang. britt neh. eszt leves-szedő,
- 1 mass. ang. britt eszt tejszedő,
- 6 jeles ang. britt kés-zsámoly,
- 6 mass. ang. britt eszt dessert-kanal,
- 6 valódi ang. britt eszt csemegé-villa,
- 1 jeles horg- vagy eszkortartó,
- 6 szép masszív tojás-tálca,
- 6 legfin. ang. britt eszt tojás-kanal,
- 1 pompás ang. britt eszt felszolgáló tálcá 30 ctm. hosszú
- 1 legfinomabb teaszűrő,
- 2 diszes salon gyertyatartó,
- 61 darab. — 8 frt 70 kr.

Annak bizonyítékai, hogy hirdetésem

nem szédeltésem

alspezik, ezennel a nyilvánosság előtt kötelezem magamat, ha az árak nem teltszenek, azokat minden kifogás nélkül visszavállalni; s gy a megrendelés minden kezéskéntes nélkül jár.

A ki tehát jó és eszoldi árakat, nem pedig holmi silányaságot akar pénzéért kapni, míg a készlet tart, bizalommal forduljon a következő címhez:

MORITZ STERN,

Wien, Wollzeile 22.

Tisztító por a főnnebbi evőeszközökhöz nálam kapható. Egy tuboz ára 15 kr. Flókók: Páris és Londonban. 1044

VASÁRNAPI UJSÁG

10-1K SZÁM. 1884. BUDAPEST, MÁRCZIUS 9. XXXI. ÉVFOLYAM.

Különlét feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 12 frt; POLITIKAI UJDONSGÁGOK együtt: 1 félévre 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 2 frt; 1 félévre 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSGÁGOK: 1 egész évre 6 frt; 1 félévre 3. Különlét előfizetéshez a postaiúlag meghaladóztott vételár is eszabandó.

HEGEDŰS LÁSZLÓ és PACZOLAY JÁNOS

(1810—1884.) (1818—1884.)

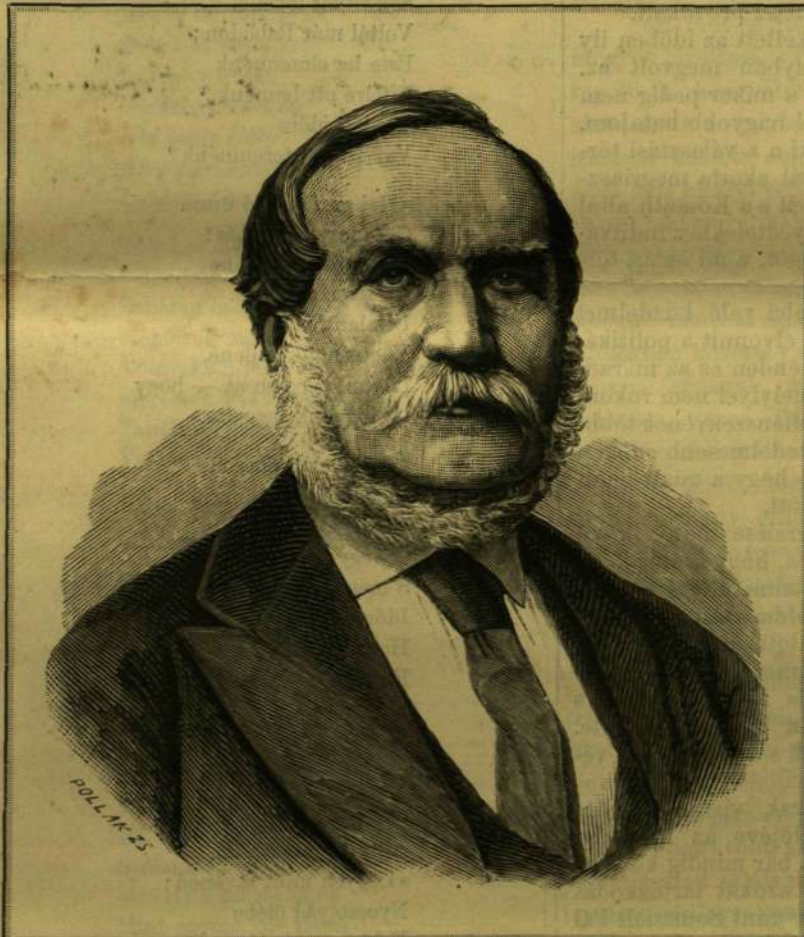
KERESVE is nehéz lenne találni közéletünkben két férfiut, a ki meggyőződésére, politikai és vallási elveire, nyilvános életének egész irányára, modorára, egész vérmérsékletére, sőt még külsejére nézve is egymásnak annyira éles ellentéte lett volna s ennek daczára mind a kettő oly igazán tipikus jellegű magyar, hazáját lángolóan szerető, jellemzilárd s kortársai nagybecsülésének oly ritka mértékben részesülő ember lett volna, mint ama két férfiut, kiknek csaknem egyidőben történt elhunytát e héten ugyanaz az egy gyászlobogó jelenté a képviselőházi homlokzatúról.

Hegedűs László valódi puritán jellem volt, megtestesülése a tisztességnek, a szerénységnek, az emberszeretnek, a szelidségnek, mely párosult benne az őnzetlen hazaszeretettel, a hit-

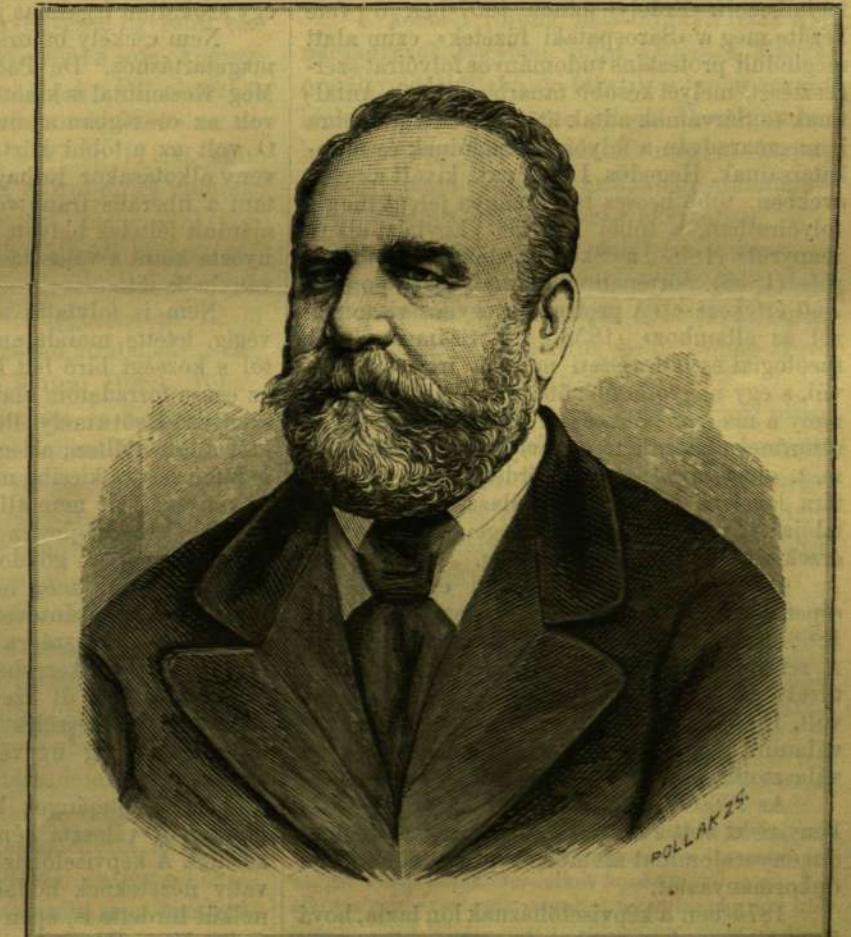
elvéhez való hű ragaszkodással, köztük a legnagyobb mértékben ahhoz is, mely nem csupán embernek, de testvérnek, felebarátának rendeli tekinteni a más valláson levőt is, a mig élete az általános morál kívánalmaival megegyezik; a szabadság lángoló szeretetével egy az állami mint az egyházi életben; a szabadelvű haladás kultuszával, melynek teljes életében buzgó, lelkiismeretes harczoza volt. Egy igaz magyar ember, ki szerényen, de határozottan kiüzött nemzeté igazáért; egy magyar protestáns a szó legigazibb értelmében; egy tiszta ember, ki soha nem ejtett egy sőt szót, sőt jótékony villámhárító volt a szenvedélyek viharában is.

Paczolay János a heves vérmérsékletű magyar embernek volt típusa. Ő benne szenvedély lakott, izzó, és kitérő szenvedély. De ez nem volt benne föllobbanás. Elvek vezették ebben is, melyeket erős fajszeregete sugalt. A régi jó táblabíró-világból volt ő egy hamisítat-

lanul fönmaradt példány, régi ivásu magyar nemes ember, a magyar embernek és nemes embernek sok erényével, kevés hibájával. Fajszeregete tette őt konzervatívú, azzal a jelszóval, melyet utolsó nyilvános beszédében hangoztatott: «Non minor est virtus, quam quere, paria tueri.» Ragaszkodott a magyar nemzet multjából kifejlett instituciókhoz, szokásokhoz, hagyományokhoz, közte sok ósdihoz is, s nem nézte jó szemmel a rohamos újításokat, melyeket a «meggondolatlan liberálistmus» veszedelmes sugallatainak nevezett s ezzel erősen kifejlett dinasztikus hajlamával vonta magára a «pecsoviz» nevet, melynek azonban hazaszeretetével s egyéb nemes tulajdonaival tisztelet tudott szerezni. Nem is tartozott ama konzervatívok közé, a kik minden újításnak ellenségei, mert újítás, s megszavazott minden javaslatot, melyről hitte, hogy gyakorlati szempontból segít a közviszonyokon, de egyet sem,

HEGEDŰS LÁSZLÓ. Ellinger fényképe után.

PACZOLAY JÁNOS. Ellinger fényképe után.

HAZAI IPAR

RIGLER JÓZSEF EDE

budapesti gyártelepének legújabb készítményei

ADRIA

Humorisztikus levélpapír,

a „Bolond Istók” és „Borszem Jankó” című humorisztikus életrajzok alakjával. Dobozza 1 frt. Ezeket kívül ajánlom szintén saját készítményű sárgas angol modoru „Stuart” vagy francia modoru színes levélpapiraimat jelvényekkel u. m. Pusztaí élet, Hangjegyz és Virágotyá címűeket vagy pedig jelvények nélkül, melyek szintén nagy választékban kaphatók belvárosi raktáramban

kecskeméti utca 13-dik szám alatt.

Arjegyzékek kívánatra bérmentve. 1430

Gyártelep: VI. rózsá-ut. 55. sugárútról jobbra.

melynek nem volt más indoka, mint a szabadelvűség.

Mint Hegedűs László a protestáns, Paczolay János ép oly buzgó híve volt a római katolika vallásnak. Nemesak «tisztelőtreméltó peesovics» volt, hanem egyúttal «nyílt homlokú katolikus», a ki talán a régi instituciókhoz való kegyeleme miatt is sokszor szerette fölelegetni, hogy honalkotásunk első századaiban nemzeti létünk fönmáradosa körül mily jelentékeny érdeme volt a római vallásnak s a klérus hazafias szellemének.

Összinté, nyílt, tartalékgondolatokat s háttéri czélokot nem rejtgető férfi volt mind a kettő, kik lelkükből megvetették az önzést, a nagyzást és szédelgést; de a míg Hegedűs László evangéliumi nyugalommal haladt el a kiesinyes hiúságok mellett, melyek a mai világ kapva kap, tekintetere se melleltva azokat, addig Paczolay János nekik vágott huzároson, sokszor élesebben, mint azt a társadalmi érintkezés szabályai megengedik.

A közpályán, a melyen haladtak, amaz inkább az apostolt, emez a katonát választotta példányképül.

Hegedűs László 1810-ben, Zemplénmegyében született. Atyja református lelkész volt, ki már a gyermek lelkébe beleszepegette ama tulajdonokat, melyek őt később oly tisztelőtreméltő, oly rokonszenves emberré tevék. Iskoláit Sárospatakon végezte, s tanulótársai közül szorgalma, tehetsége s az által a példás szerénység és jellemzilárság által tűnt ki, melyhez egész életén át hí maradt. Nagy kedvvel tanulmányozta különösen a bölcseleti és teológiai tudományokat. A sárospataki református főiskolához később tanárnak választották meg s 1839-ben a rethorika-osztály tanára volt. Jeles képzettsége csakhamar méltánylásra talált, s a sárospataki helyét hivallásu egyház lelképásztorának választotta meg a megnyerő modoru, alapos képzettségű ifjút, a ki az egyházi szónoklat terén is szép sikereket vívott ki. Hegedűs László, mielőtt állomását elfoglalta volna, a hallei egyetemre ment, hogy az akkor nagyhírű mestereket hallgassa, s másfél esztendei szorgalmas tanulmányozás után tért vissza hazájába. Ezután a sárospataki református főiskolában huzamosabb ideig mint a theologia tanára működött.

Ez időben a tudományos irodalommal is foglalkozott. Erdélyi János 1857-ben ő vele kezdte meg a «Sárospataki füzetek» című alatti megindult protestáns tudományos folyóirat szerkesztését, melyet később tanártársainak, Antalinnak és Sárvainak adtak át, ők ketten továbbra is megmaradván a folyóirat kiadóinak és munkatársainak. Hegedűs Lászlónak, kivált az első években, több becses tanulmánya jelent meg e folyóiratban, a többi közt az «Egyházi alkotmányról» (1857), a «Skót presbiteri alkotmányról» (1858), történeti és államjogi szempontból írott értekezése «A protestáns egyház viszonyáról az államhoz» (1858), stb. Számos kisebb teológiai és bölcseleti munkát írt ezeken kívül, s egy nagyobb filozófiai munkát is kezdett, mely a magyar bölcseleti szakirodalom terén uttörőnek tekinthető s melynek alapján őt a m. t. akadémia 1860-ban Erdélyi János ajánlatára levelező tagjának is választotta. Székfoglalója: «Az ész ismerő tehetségei, az értelem és érzékiség» 1861-ben jelent meg.

1852-ben az alsózempleni egyházmegye esperesének választotta, mely tisztében egész 1866-ig fáradságtalan buzgalommal működött. A református egyház egyetemes bizottságának tevékeny tagja s 1860 óta több ízben alelnöke volt. 1866-ban a tisztánbinnen ref. egyházkerület, valamint a sárospataki főiskola algonodnokává választotta.

Az 1860-diki pátens elleni harczban tevékeny részt vett s erőlyesen védelmezte az állami önkényuralommal szemben a protestáns egyház önkormányzatát.

1875-ben a képviselőháznak lön tagja, hová Zemplénmegye ő-hiszkei kerülete választotta meg, ez időtől kezdve folyvást hí maradván ekkor választott képviselőjéhez. A házban nem-

csak saját pártjának, de a többi pártok tiszteletének is egyik kiválasztott tagja volt, ki törhetetlen becsületével, megnyerő modorával, szelid lelkületével le tudta fegyverezni ellenfeleit is.

Gyakran fölszólt a ház tanácskozáisaiban, hol mindig figyelemmel hallgatták a higgadt, alapos érvelésű, senkit sérteni nem kívánó, de meggyőződéssel férfian kimondó s álláspontját mindig hévvel és erőlyesen hangsúlyozó rokonszenves szónokot, ki szép zengésű hangjával is egyike volt a magyar törvényhozás örömeit hallgatott szónokainak. Legutóbb a középiskolai törvényjavaslat tárgyalásánál vett részt a parlamenti küzdelemben, mint a ki különben is előszeretettel foglalkozott egyik speciális szakmájával, a nevelési ügyekkel, s a ki mint a közoktatásügyi bizottság buzgó tagja is, de mint a kulturális haladás lelkes híve is, élénk részt vett a tantervek és tankönyvek kidolgozása és megállapítása munkálataiban.

A kötelességnek élénk érzete elhozta őt a képviselőház üléseire életének utolsó napjáig, noha már akkor több barátjának panaszkodott rosszulletéről, melytől azonban magát ágyba fektetni nem engedé. Febr. 28-án hirtelen lepte meg a halál. Elhunytáról őszinte fájdalommal értesült mindenki, a ki csak ismerte, s élénk részvét kísérte el sírjába.

Az országgyűlési függetlenségi párt, melynek Hegedűs László tagja volt, az által adott a «súlyos veszteség fölött érzett fájdalomnak kifejezését, hogy koporsóját a kebléből kiküldött bizottság által Sárospatakra kísérteté el, hová az a fővárosból előszállított s itt Budapesten Mocsáry Lajos, Sárospatakon Herman Ottó bucsuzott el a párt nevében az elhunytól.

Paczolay János 1818-ban született Deménden Hontmegyében, hol a Paczolay-család egyike volt a megye legelőkelőbb, szerepívő családjainak. A pozsonyi országgyűléseken Paczolay János jurátusa volt Luka hontmegyei követnek, az ország híres diatális pecsovics-trifoliuma egyik levelének, s ő maga is mint a konzervatív párt híve kezdte meg szereplését, kit a 40-es évek föllendülése nem ragadott magával, sőt arra bírta, hogy 1841-től kezdve, mikor már maga is mint követ jelent meg a pozsonyi diétán, az egész akkori gondolatiránynak ellene szegüljön, a mi őt különösen a liberális eszmék mellett rajongó országgyűlési ifjuság gyűlöletének, sőt bosszantásának tárgyává tette, de a mivel ő, épúgy mint az uralkodó áramlattal, bátran szembeállt s mint híres nagy erejű s a kardforgatásban is járatos ember néha nem egy szökötlan igazalmat jeleret provokált.

Nem csakély bátorság kellett az időben ily magatartáshoz. De Paczolayban megvolt az. Még Kossuthal is kikötött, a mikor pedig nem volt az országban az övénel nagyobb hatalom. Ő volt az a többi közt, a ki a választási törvény alkotásakor túlhajtással akarta megriaszítani a liberális irányveireit s a Kossuth által ajánlott féltelék helyett negyedtelékhez indítványozta kötni a választási jogot, a mi aztán törvénybe is jött.

Nem is folytatta a hiába való küzdelmet végig, letette mandátumát, elvonult a politikától s községi bíró lett Deménden és az maradt az egész forradalom alatt, melylyel nem rokonszenvezett, sőt amely elleni ellenszenvének többször adott nyíltan, a legveszedelmesebb időben is kifejezést, s kicsibe mult, hogy a miatt haditörvényszék elé nem állítottott.

A szabadságharcz leveretése után elkese-redve, komolyan gondolt reá, hogy szakít jogász hivatásával, még társadalmi állásával is s lesz egyszerű szántóvető földmivesgazda, hogy ne kelljen az országra rontott idegen uralom embereivel érintkezésbe lépnie. De az esztrogomi káptalan őt szemelte ki ügyvédnek s végre nagy rábeszélés után meg is nyerte. Így maradt meg ügyvédnek s a megyében vezéralaknak.

Az alkotmányos korszak visszaállta óta mindig őt választá képviselőjévé az ipolysági kerület. A képviselőházban, bár mindig konzervatív nézeteknek hódolt s azokat tartózkodás nélkül hirdette is, épen úgy, mint Somssich Pál és Zsedényi Ede, a régi konzervatív gárda vezetői, ő is a Deák-párthoz csatlakozott, melynek mindvégig híve maradt, sőt a fuzióba is bele-

ment, noha a Deák- és a balközéppárt elemeiből alakult új párt magát szabadelvűnek keresztelte el s noha Sennyey megalakította az akkor «jobboldalinak» nevezett konzervatív ellenzéket.

Deákhoz őszintén ragaszkodott, őt igazán «haza bölcének» tekintette, de eltérő nézeteit ő vele szemben is mindig kijelenté. A vasuti bizottságnak állandó tagja volt, s noha volt egy idő, a mikor az igen «jövendelő állásnak» tekintett, soha senkinek eszébe nem jutott Paczolayról föltenni valami előnykeresés gondolatának még árnyékát sem, s konzesszióval csak megkínálni is soha nem merték.*

A fuziónális pártnak tagja nem sokáig maradt. A gazdasági kiegyezés tárgyalása idején, 1876-ban, a «független szabadelvű párt» későbbi tagjaival, Földváry Mihályval, Bánhidyi Bélával, Simonyi Lajossal kivált belőle s az új kiegyezés ellen szavazott s azóta mindig ellenzéki maradt.

1879-ben a herculesi erejű embert szélhü-dés érte. A hatalmas termet összeesett, élőhalottá lön. Semmi sem mutatója jobban választóinak hozzá való nagy ragaszkodását, mint az, hogy ennek daczára is újra megválasztották. És ő tehetetlensége daczára is igyekezett megfelelni kötelezettségének s fontosabb szavazások idején tolu széken vitette be magát a képviselőházba, hol hajduja segítségével helyet foglalva az utolsó padokban, elrebegette a maga szavazatát. Két év óta azonban már annyira erőt vett rajta a betegség, hogy többé a képviselőházi terem-ben nem mutatkozhatott.

Élete utolsó napjaiban még egy nagy csapás érte a mélyen sújtott embert. Egyetlen fia, kit sógora, báró Majthényi László, Hontmegye főispánja fiává s neve, rangja, vagyona örökösévé fogadott, kire tehát a legbiztatóbb pálya várakozott, Budapesten épen karácsony estéjén föbe lőtte magát.

Senkinek nem volt lelke, hírül vinni a szegény apának a borzasztó hírt, mely életének már alig lobogó mécset bizonyosan kioltotta volna. Epen halála napján kezdtek előkészíteni fia szomorú halálának hírére, hogy holttestét hazaszállíthassák s Deménden eltemethessék. Nem várta be a sorstól ez utolsó kegyelmdőfést, elmenekült előle a halálba s a deméndi sírkápolnába e hó 4-én két koporsót vittek be egyszerre: az apát és fiát.

GERENCZY ERZSÉBET.*

Hallod-e szemfüles,
Kis lovász apródom,
Sok titkos levéllel
Voltál már Rabdólon;
Este ha elmennék
Éjjelre ott lennék?
Hajnali időre
Vaj' itthon teremnék?

«Hej gazdám, jó uram
Gerencsy Barnabás!
Nyakunkba kerülne
Az ilyen lovaglás.
Úttalan úton
Vágtatnunk kellene,
Lápon, bérczen át — hogy
Itt legyünk reggelre.»

Átmegek tengeren,
Poklokon, halálon,
Ha azt a hóféhér
Örvegyet meglátom.
S meglátva csak annyit
Időm még maradjon,
Hogy ajkam ajkára
Egy csókra tapadjon.

— Hitvesem, Erzsébet,
Hadd megek szobámba,
Vadászni indulok
Hajnali órába.
Álmodat zavarnám...
«Legyen mint kívánod;
Nyoszolyád ölébe
Fektetem kis lányod.»

* Főolvasztott a Kisfaludy-társaság február havi ülésén.

Nyeregbe szemfüles,
Előre, apródom!
Vigyázz, hogy lovaink
Patkója ne szőljön.
Pariáink lábát
Kötözgesd rongyokba.
Vigyázz, mert lekedet
Szoritom torkodba!

Mi roppan, mi dobban?
Jaj! anyám de félek!
«Szél zúg a kapuban,
Jer csak majd regélek.»
— Nem szél az, lódobaj.
«Ej mi jut eszedbe,
Apád alszik már,
S más vaj' ki lehetne?»

Hol voltál jó uram?
Két lovad megsántult.
«Gyors szarvast kergöttem
Lábuk ott megrándult.»
— Messzire futtál.
Vaj' sárga föld van ott?
«Lábukra vizmosás
Iszapja tapadt.»

— Holnap is vadászol?
Lásd holnap vasárnap.
«Ragad a vadászkezdő,
Vadászini elvárnak.»
Elsápad Erzsébet,
Sutogja magába:
Jaj, tilos kertben jársz,
De ki a virágja?!

Szerelmes uramnak
Kis lovas apródja,
Jöszte csak szobámba.
Új le a padlóra,
Kis fiam bölcsojét
Ringassad egy végbe.
Asszonyép jól vigyázz
E fürge cselédre.

Homályos istálló
Mélyből Gerencsy
Szólitja apródját:
Gyere ki, gyere ki!
Pariáink lábait
Kötözgesd rongyokba.
Vigyázz! mert lekedet
Szoritom torkodba!

Úttalan úton
Árkon át, tuskón át,
Szoritják azt a két
Lihéző pariát.
Gerencsy sovárón
Néz maga elébe —
Kis apród kalapját
Lehúzta szemébe.

Tátongó mélységek
Párkányán haladnak.
Zuhatag habjai
Mögöttük maradnak.
Völgyekből bérczrekre
Merészen felkúsznak;
Tajtétköz folyókon
Vakmerőn átúsznak.

Vén kastély ablakán
Gyenge mécs fölécsillan;
Kis apród fölsóhajt:
«Vágytársam emitt van.»
Nagy ablak megessendül,
Megessendül, feltárul,
Gerencsy szökkenve
Leugrik lovárul.

Kis apród köpenyét,
Kalapját ledobva,
Hí neje Erzsébet
Szólal meg ott nyomba:
— «Ha e nő szerelme
Mint enyém, oly tiszta:
Maradjak én itten
S kísérjen ő vissza!»

Leborul Gerencsy
Hí neje elébe;
Meg felkél s emeli
Hatalmas kezére,
Elviszi hazáig
Szótalan rásírva
Bűnbánó könnyeit...
Igy van ez megírva.

GRÓF ZICHY GÉZA.

ADALÉKOK AZ ALKOTMÁNY VISSZA- ÁLLÍTÁSÁNAK TÖRTÉNETÉHEZ.

III.

(A meggyék fölfüggesztése, kormányzati zavarok, s ezek demoralizáló hatása. Haller Sándor bihari főispán levele Sczitovszkyhoz. Az unjonozási ügyben kérdés intézetik az ország primásához.)

A Schmerling és társai áldozatúal esett országgyűlés feloszlátása nem némithatta még el a törvényességhez ragaszkodó nemzet hangját, s csakhamar észlelniök kellett, hogy van a magyar nemzetnek még valamije, a mi az alkotmány erős bástyájának bizonyul, és a mit a miniszter nem ismert: a *municipiumok*, hol az autonóm politikai jogok és szabad szó gyakoroltattak. Igaz ugyan, hogy ezek nem voltak többé az 1848 előtti törvényhatóságok, hanem a 48-iki törvényekkel alkotott, sok elemében új, ki nem forrott intézmény, s a mi még benne az életerőt képezte, az az 1848-iki és az ezt megelőző politikai iskolából került ki, ennek hiányát pedig a nyomás elkeseredettsége pótolta.

Nem is késtek a meggyék és városok állásuk előnyét az alkotmány védelmére használni föl, legtöbbje magévá téve az országgyűlés óvását és bizalmat szavazott a feloszlattott országgyűlés tagjainak. Nem egy keserű szemrehányás hangzott fel közgyűlési termeikből, az alkotmány és hazai törvények könnyelmű megsértését kárhoztatván. Ez állapot feszélyező voltát a bécsi kormány anarkhikus törekvéseknek bélyegezte, s felismervén bennök a centralizációt ellensúlyozó erőt, nem késett az országgyűlés feloszlátása után nyomban több megye és város törvényhatósági bizottságait is feloszlalni, a megyei és városi közgyűléseket betiltani, királyi biztosokat küldvén ki, hogy rendeleteinek érvényt szerezzenek.

Pest-Pilis és Solt törvényesen egyesült vármegyék bizottmányát érte elsőül a sors. Augusztus 26-iki közgyűlésében, Nyáry Pál elnökle alatt, mint a helytartótanácsnak 50568. sz. átiratával közölt, augusztus 27-én 12178. szám alatt kelt királyi rendelet szórul-szóra mondja: «azon vakmerő határozatért, mely által köz-törvényhatósági jogainak határait messze túlbáladva, az országgyűlés eloszlátása ellen tiltakozni merészkedett», felfüggesztett. Rövid időközben követte Pest szabad királyi város törvényhatóságának, majd Nyitra, Heves, Bihar, Szabolcs, Sáros, Bács-Bodrog és Nógrád megyék bizottmányainak feloszlátása. Következménye lön ennek, hogy a rendszabályokkal élő bécsi kormány önmaga szította és rendezte a fejtelenséget az országban, mert «Massregelungjánál» fogva a hazafias főispánok és tisztviselők állását tarthatatlanná tevén, ezek kénytelenek valának egymásután testületileg leköszönni.

E bajból is tudott a furlang előnyökét halászni. Kir. biztosok és adminisztrátorok pótolták teljhatalommal a megyei tisztviselősegeket, unjonozván beléjük a társadalom különböző képzett és képzetlen rétegeiből, minek folyamán lön, hogy több kétes existenzia a hivatal palástja alatt talált menedéket, és így a közvélemény szinleges mandatóriusait sem bizalmával, sem tiszteletével nem ajándékozta meg. Ennek vegybontó, demoralizáló következményei

a népre nem maradhattak el. Emlékezzünk csak az országban ez időszert uralkodó személy- és vagyonbiztonság szomorú állapotaira, a Patkó, Bergam, Rózsa Sándor-féle rablóaklandok ijesztő elterjedtségére. Hasztalan üldöztek, irtották a polgári, majd katonai rögtönítélő bíróságok, a baj mélyebben gyökerezett, politikai elégedetlenségnek volt az mutatója, mely a mint megszűnt, s politikailag is rendezetebb viszonyoknak adott helyet, a társadalom testén rágódó rákfene is elenyészett. Nem oly megmosolyogni való következtetés ez, mert midőn a társadalom szemeje azt tapasztalja, hogy a törvény szeme előtt naponta tiportatik, és látja, hogy a birtokos és adózó népet addó címén utolsó ingóitól fosztja meg azon hatalom, mely szerinte is nem törvényes, és gyengeségeinek tapogatózáisaival adja jelét, midőn látja, hogy e hatalom megbízható közegekkel nem bír, a létezők pedig közgunyra szolgálnak: lehetetlen, hogy vadsága ósztónét ne kövessé, s a törvénykivüli állapotokat maga előnyére fel ne használja.

Ha már e szomorú képet az adó-végrehajtásoknak ez időben divatozó keserűségeivel egészítjük ki, készen fog előtűnni állani hazai történelmünknek azon szakasza, másodkiadásban, melyet törvölkvágnak szokunk nevezni.

Zászlónjaként jöttek városokba és falukba az idegen zsoldosok, s kiméletet nem ismerve foglalták el a lakosok legszebb szobáit, úgy, hogy a család maga vagy menekülni, vagy az épület valamely hitvány zugában megvonulni volt kénytelen. A legdrágább szönyegekkkel vagy diszesen festett falakkal ékes termekben vas- és fაცzóveket vertek a falba, nem egyszer becses drága képeken keresztül, hogy fegyverüket, tarsolyaikát fölakasztaniok lehessen; ők maguk tétlen durvasággal üríteltek el a finom bútortek és ágyakon sáros csizmáikkal, kiméletlenül, mintha a rombolás lenne földadatuk, és e sérelmeket addig nézhetette vérző szívvel a gazda, addig tarthatta a követelőket élelemmel, míg vagy mindenét fölemészítették, vagy adóját nem fizette le. Ez erőszak ellen nem volt országgyűlés, nem volt megye, hogy a nép sebeit gyógyítsa, s az idegen adóhivatalnokokat, kik souverain hatalommal intézték e tatarjárat, felelősségre vonbassa.

E közben rölünk nélkülünk folytak a tanácskozások Bécsben, mint kellessék Magyarország kielégíteni, de folytak a tanácskozások ideleln is az országban, jelesül Esztergomban, hol nem egy ízben fordultak meg id. Majláth György, majd Apponyi gróf, s egy alkalommal Deák Ferenc is Sczitovszky udvarában.

A mindkét részen folyt érintkezések és Sczitovszky primás közbenjárása eredménytelenek maradtak. A hazafiak az 1848 iki álláspontot követelték, Schmerling pedig röpke igével válaszolt: «Wir können warten».

Az ügyek ily állásánál ismét az agg bibornok körül csoportosultak a hazafiak reményei. Ez időre esik gróf Haller Sándor, Bihar megye főispánjának levele Sczitovszkyhoz, melyet mint olyat, mely a helyzetet is kellően megvilágosítja, az eredeti után im itt közlünk:

500/861. sz. Főméltóságú Herceg-primás és Bibornok, kegyelmes uram! A német államférfiak konokosága, mely meddő elméletekért megtagadja a történeti emlékeket, eljártottknak hirdeti az elidegeníthetlen jogot, a törvények életét önkényről kézzel teletelzi, naponként aggasztóbbá, nehezebbé teszi a főispánok szerepét; mert a reményeiben megcsalt nép ingerültsége, s a kormány teljesíthetlen parancsai közé helyezve, hatását sem től, sem lefelé nem érvényesíthetvén, vérző szívvel és összedugott kézzel kell néznie, mint idegenítik el rendszerezett tapintatlansággal a nép becsületét lelkét fejedelmétől, sok, kik alkotás címével csak romlást teremtenek; s a ki kell néznie, mint tétetik naponként nehezebbé az ut, mely békés megoldáshoz vezet.

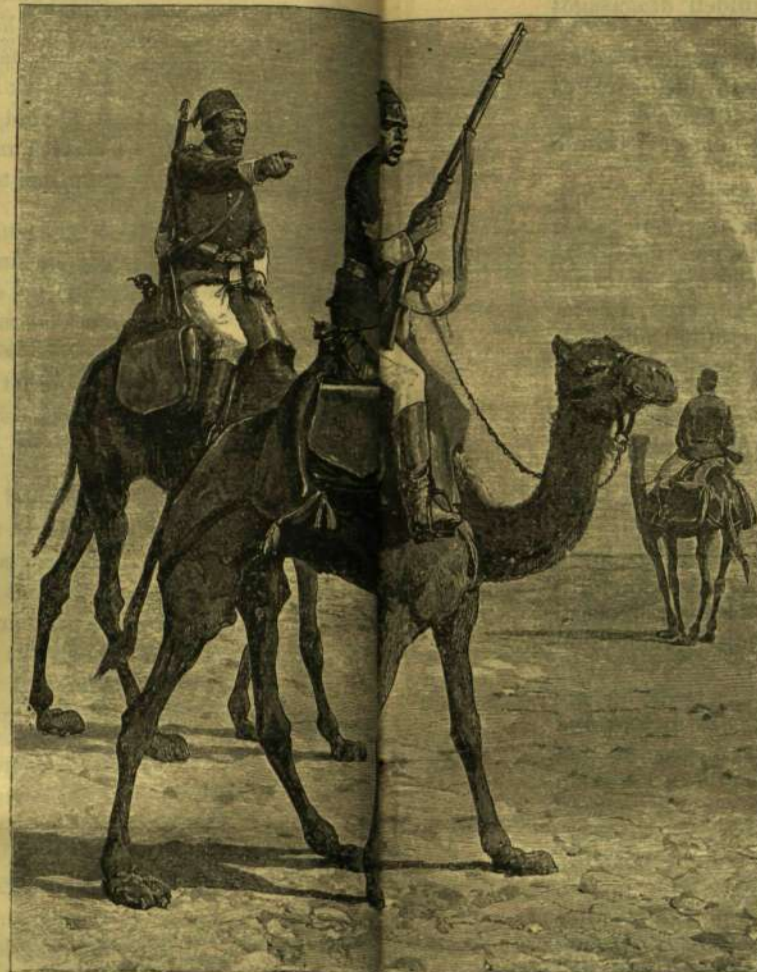
Ily reménytelen, s tovább alig tartható helyzet-

DONGOLA, A MÁHDI SZÜLŐVÁROSA.

Menekülők a trinkitái hajók felé (gyalog, lóháton és tevéken).

Baker pasa.

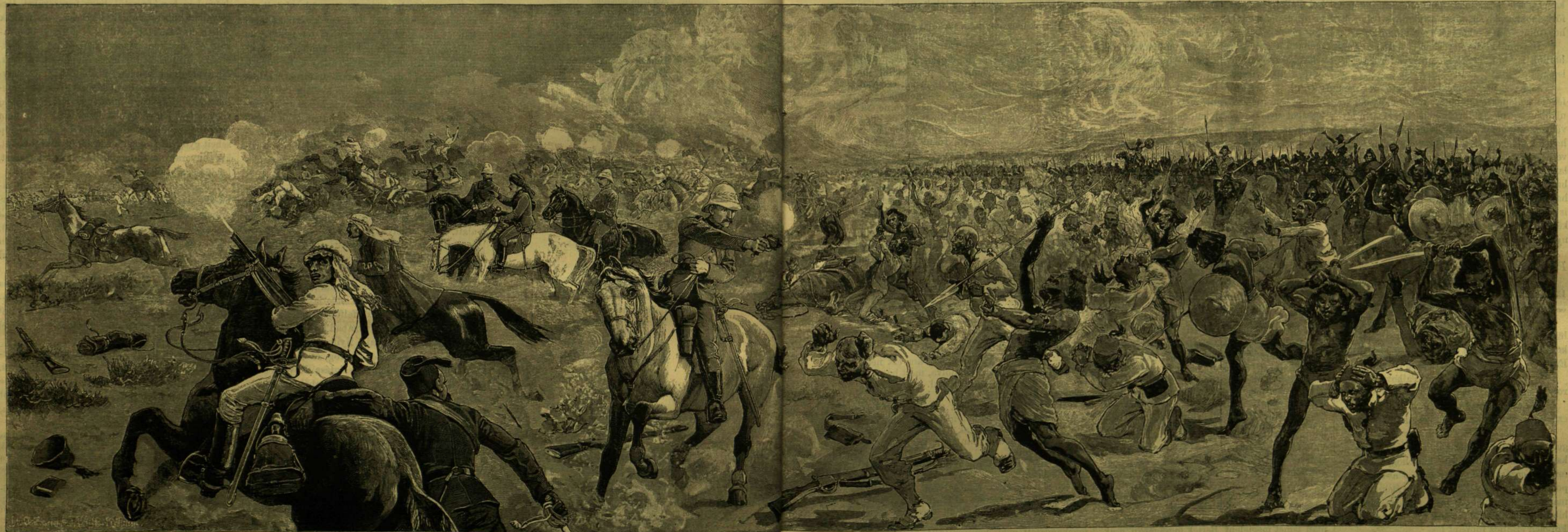

AZ EGYIPTOMI SEREVÉS CSAPATJÁBÓL.

MEROEI GULÁK A NILUS KÖRNYÉKÉN.

Meztelen vadak, csak csipőiket borító barna ruhadarabbal, néhány pajzsos.

Egyiptomi lovasok a mint a levegőbe s nem az ellenségre lőnek a nélkül, hogy a fegyvert vállhoz emelnék.

Harvey őrnagy.

Egyiptomi katonák futásban, nem védve magokat, kigombolt és eldobott ruhával, elvetve puskáikat s szuronyaikat.

Az egyiptomokat üldöző ellenséges vadak, a mint az utolérteket mészárolják és karujakkal levágják.

A SZUDÁNI HÁBORUBÓL

Baker pasa haderejének tönkretétele Tebnél február 4-én. *A hadnégyszög fölbomlását követő jelenet.*

(Giles G. D. ezredes, az egyiptomi török lovasság zászlóaljának rajza után, ki a csatából megmenekedett.)

ben, fűi bizalommal fordulok Főméltóságodhoz, hogy mint az ország első törvényes tisztviselője, s mint ilyen, állás és koránál fogva a főispánok vezére, vigyen bennünket a trón elé, hol nyílt, fértás szóra, leplezetlen igazságra soha sem volt annyira szükség; hívjon össze bennünket Főméltóságod és vezérreljen a fejedelemez, kinél reményem, előterjesztésünk meghallgatást nyerend.

A főispánok hivatalos állása és egyéni becsülete követeli, hogy törvényes méltóságai hatásait a nemzetért közbizalmára irányozzák, s a nép óhaját, honnan mesterségesen elzárják, a fejedelem elé jutni igyekezzenek. De követeli még a főispánok határozott föllépését magának a helyzetnek bizonytalansága is, melynek nyomása tőrhetlenné lön, s mely alul csak úgy lehet szabadulunk, ha a kifejlesztést követlenül és meg nem vesztegetett alakban magunk készítjük el a fejedelemtől.

Főméltóságod, ki annyi hállára kötelezte a nemzetet, van jelenleg is hivatala arra, hogy nevének koszorút újabb babórokkal szaporítsa, s csak egyedül Főméltóságod jogosult arra, állása és érdemei után, hogy a főispánok élén egy nemzet szenvedéseit szót emeljen.

Vége Főméltóságod ezen kérésemet úgy, mint határozatlan fűi bizalommal és tisztelettel kifejezését, s vizsgálaton meg engem, vigasztalja meg szomorú hazámnak teljesítésével.

Ki egyébiránt legmélyebb tisztelettel mellett atyai áldását kikérve, ragaszkodó szeretettel maradtam Főméltóságodnak Nagy-Váradom október hó 1-én 1861. alázatos szolgálója gróf Haller Sándor s. k. Bihar megye főispánja.

Nevezetes okmány azért is, mert Sczitovszky bibornoknak az udvari kancelláriához október 27-éről kelt ama föllirata, melyért őt ad audientium verbum! Bécsbe rendelték, e levéllel, mint alább látni fogjuk, szerves összefüggésben áll.

A bécsi kormány azonban nemcsak pénzre, hanem katonára is szüksége volt, s ha már az adót be tudta hajtani az országgyűlés megszavazása nélkül, mint vigye véghez az ujoncozást? Ez bizonynyal nehezebb földadat volt a fennálló viszonyok között. Az udvari kancellária által tehát körlevelet intéztetett a főispánokhoz, kir. biztosok- és adminisztrátorokhoz, mint vélnék e kérdést megoldhatni.

Hasonló körlevelet kapott Sczitovszky bibornok is, mint Esztergom megye örökös főispánja.

A magát jöreményeknek ringató öreg urra felette kellemetlenül hatott a kormány az újabban terve vett törvénytelen eljárása. A törvényes állapotok iránti reményei soha sem hagyták el, s ennél fogva közvetített alatt, közvetített fent, békéltető szellemként fáradhatatlankodott, és soha a legválságosabb pillanatokban, a nemzet legkiáltóbb jajjai közt, nem hagyta el szerepét, most azonban sejté, hogy őt is «be akarják ugratni», idején látta hát, ha kérdezik, megmondani nyíltan, a mi szívének nyomja.

Az udvari leirat vételével nyomban gróf Forgách Ágost kanonokjárt küldött.

— Olvassa csak, uram öcsém, mit írnak Bécsből, — szólott a grófnak, átnyujtván a kancellária levelét, — mit írunk vissza?

— Eminenciád nem állhat jól, mint a leirat követelné, arról, hogy az ujoncozási kérdésben mit fogna határozni a közgyűlés. Ezt előre senki sem tudja, nem is tudhatja.

— Az igaz. Nincs itthon Palkovics? (Károly, a megye első alispánja.)

— Karván lesz, birtokán, de ha Eminenciád parancsolja, lovas embert küldetek érte.

Igy történt. Palkovics Károly másnap reggel megjelent a primásnál, ez közölte vele a kancellária leiratát, a nélkül, hogy tudatná, mikép Forgách gróf már ismeri, s abban állapodtak meg, hogy Palkovics a választ fogalmazni, és másnap be is fogja mutatni. Ezzel a bibornok az alispánt elbocsátván, ez melegében Forgách grófnak toppant be.

— Kutya van a kertben, méltóságos uram! — és átadja Forgáchnak az udvari rendeletét.

— Tudom. Ismerem én már e leiratot. — Mit csináljunk vele? — Ő Eminenciájá-

val ugyan megállapodtunk a válasz főbb vonásaiban.

— Én azt hiszem, — szólta a gróf, — itt nincs sok mondani való, mert hogy mit határoz a közgyűlés az ujoncozásra nézve, azt előre senki sem tudhatja, s így a főispán sem állhat jól a kormánytól arról, hogy az ujoncozásra segédkezést rendelne el a megye; sőt azt hiszem, a fenforgó viszonyok közt tisztviselőit az ujoncozástól egyenesen el fogja tiltani.

— Kétséget sem szenved.

— Akkor tehát tisztában vagyunk, mert a véradót országgyűlésnek levén csak joga megszavazni, miután országgyűlés most nincs, sem pedig az 1823-ik évhez hasonló kivételése eset nem forog fenn, tehát a megye bele sem bocsátkozhatik a kérdésbe; annyival kevésbé, mert míg 1823-ban a sürgető viszonyok közt óvás mellett megadták a megyék az ujoncozást, most az óvásnak sincs értelme. Mert 1823-ban nem tagadtott a nemzet katonamegszavazási joga, hanem csak kivételesen kértett a véradó a megyéktől, és így az óvás birt hatálylyal is; most azonban általában maga a jog tagadtatik meg, így pedig értelmet nem lehetne az óvásnak tulajdonítani.

Hasonló indokok képezték Forgách és Palkovics tanácskozásának tárgyát, míg végre az alispán hivatali helyiségébe elzárta magát és a nagyfontosságú válasz fogalmazványát másnap reggelre elkészítvén, azt elébb Forgách gróffal közölte, ezután pedig a bibornok főispán elé terjesztette.

Forgáchban a válaszirát némely keményebb kifejezései kételyeket keltvén, sietett azokat a bibornokkal közölni, s a palotába ment, hol Palkovics épen elbocsátván a kihallgatásról, utána nyomban a bibornok elé bocsátott, kinek agályait előterjesztette. Sczitovszky méltatta a gróf figyelmét s nyomban tett is javításokat itt-ott, enyhítvén a kijelölt helyeket, mire a gróf visszavonult. De az öreg ur még ezentul is törte a tollat, s ő maga egy egész alineát szurt a szövegbe, mely épen nagy fontosságot nyert a bécsi katonai körök megbotránkoztatására által, de a mely valóban még sem egyéb szelid figyelmeztetésnél: hogy azon katonai ujoncozokban, kik atyáik zsaladásainak szemtanúi voltak itthon, alig lehet bízama a fejedelemtől, stb.

A GYŐZTES BERTÓK.

— Elbeszélés. —

Irta SIENKIEWICZ HENRIK.

Lengyelből fordította: CSOPEY LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Második rész.

Bertók otthon.

IV.

Magdolna asszony igazán derék asszony volt és fölért más tizzel is. Szigoruan bánt az ő Bertókjával, de azért öszintén szerette őt. Nagy ingerültség idejében, minő volt a korcsmai jelenet, megmondta neki a szemébe, hogy oktondi; azonban a rendes viszonyok közt megtett mindent, hogy az emberek az ő uráról más-kép vélekedjenek. «Az én Bertókomban oktondinak teszi magát, pedig ő ravasz» — szokta mondani. Voltaképpen pedig csak oly oktondi volt Bertók, akár az ő hoka lóva — és Magdolna asszony nélkül nem érne egy pipa dohányt sem a gazdálkodásban, sem másutt. Most minden teher az ő tisztos fejére nehezded; és ő ugy neki esett a lóvásnak futásnak, egy sirt, könyörgött, hogy végre célt ért. Egy hét múlva utolsó látogatása után ismét megjelent Bertók fogságában, csak-hogy ezuttal egészen kipirulva, lelkenedve és boldogan.

— Hogy vagy édes Bertókomb? — kiáltott föl örömmel, — tudod-e, hogy megjött a földesurunk! Képzeld csak, megházasodott túlna a

királyságban; a fiatal nagyságos asszony akár az érett számóca. És mi minden drágaságot hozott magával, ó, ó!...

Poggenbin ura valóban megházasodott, valóban feleségüstül tért vissza birtokára és valóban sok «drágaságot» hozott magával.

— Hát aztán, mi közünk hozzá? — kérde Bertók.

— Csitt, te bolond! — szakítja félbe Magdolna asszony. — Attól vagyok úgy felizgató. Oh Jézusom!... Hát elmentem én is a fiatal asszonyhoz üdvözölni őt; nézek, ugy jó elem, mint valami királyné, gyönyörű, szép, mint a nyílvirág, és csillogó, mint a hajnalszillag... Oly hőség fogott el. Ugy elkezdtem lelkenedezni...

És Magdolna asszony megtörle kőtenyébe izzadt arcját. — Kis pihenő után újra megszólalt szakadozó hangon.

— Olyan ruha volt rajta, mint a bazsalvirág... És én odarogtam lábai elé, ő meg kezet adott nekem... én megcsókoltam azokat a jóságú kis gyermek-kacsákat! Épen olyan, mint valami szent az oltárképen, és hogy megérti a magam fajtájú embertek baját. Elkezdtem kérni, hogy segítsen rajtunk... Adjon neki az Uristen tartós egészséget!... Ő pedig azt mondja: A mi erőmtől telik, azt megteszem. A hangja meg olyan, hogy ha megszólal, hát valami édesség járja át tőle az embert. En aztán elmondtam neki, milyen szerencsétlen Poggenbinban a nép, ő meg azt felelte: Hej, nemcsak Poggenbinban... erre én elkezdtem zokogni, és ő szintén. Majd előjött az ur és látja, hogy ő sir: elkezd csókolni szemét, száját, fülét, mindent. Az urak nem olyanok, mint it. Ő meg azt mondja neki: «Tegy meg mindent ezért az asszonyért». Ő pedig felel: «Mindent a világon, a mit csak kívánsz!» Aldja meg a boldogságos Istenanya, áldja meg gyermekeibet, áldja meg jó egészséggel! És a földesur mindjárt azt mondja nekem: «Nagy bünt követtetek el, mert német kézbe adtátok a lengyel földeket, de én — mondja — segíték rajtokat és kifizetem Justot».

Bertók megsimogatta tarkóját. — Hisz a földesurat is a németek tartották a markukban.

— Se baj! az asszony gazdag. Az uraság most kifizethetne valamennyi poggenbini németet — most jó módja van az urnak is. Nem sokára lesznek a választások, — mondja az ur, — aztán vigyázzon a nép, hogy nemetre ne szavazzon — én majd végezek Justtal is és Bögével is. — Ezért a földesasszony az urnak a nyakába borul, — ő pedig rólad tudakozódik és mondja, hogy ha még gyenge vagy, majd beszél az orvossal, ez ad arról bizonyítványt és téged kibocsátani. Ha nem lehet téged egészen kibocsátani, a hátralevő részt leülöd telen, mert most szükség van rád a gazdaságnál. Hallod ember! Az ur tegnap járt a városban, az orvos ma Poggenbinba men, mert az ur rendelte oda. Ő nem német ám. Bizonyítványt is ír nekéd. Telen aztán ugy elülis a börtönben akár egy kis király — jó meleged lesz és ingyen kapsz enni is — most pedig elmegy haza, dolgozni fogsz, Justot kifizetjük; hátha az ur nem fog tőlünk kamatot venni, és ha az ősszel nem is fizetjük meg neki az egész összeget — a nagyságos asszony majd kér halasztást. Aldja meg érte a szent szűz. — Hallod.

— A jó földesasszony! — szólalt meg Bertók vidoran.

— Te, aztán köszönd meg ám ezt neki, köszönd meg neki földig hajolva, mert ha nem, hát végig kenek mogyoró-hájjal. Csak jó teremtést adjon az Isten! Látod-e, honnét jött a segítség? Nem a németektől ugye bár? Adtak nekéd vagy egy garast bolond érdemrendért? Nos? Jól fejen kölintottak — ennyi a köszönet. Megköszönöd ezt ám neki földig hajolva — azt mondom.

— Mért ne köszönném meg! — felel Bertók erőlyesen.

S a sors újra rámosolygott a győzre. Néhány nappal később értesére adták, hogy ezuttal elhagyhatja a börtönt egészségi szempontból egészen télig. Távozás előtt azonban meghagyatott neki, hogy a landrath hivatalában jelenjék meg. Bertók magánkülvil állapotban állított be. Ez a férfi, a ki bagnéttal a kezében zászlókat és ágyukat hódított el, ez a férfi — mondom — jobban kezdett most félni az egyenruhától, mint a haláltól; szívében egy

bánatos, győtrő érzés ütött tanyát, az t. i., hogy felette valami rettenetes, kedvezőtlen és rossz hatalom lebeg, a mely őt bármely pillanatban megsemmisítheti. Ugy állt most a landrath előtt, mint annak idejében Steinmetz előtt, fesszen kihuzta magát, előre tolt mellel és alig merve lélekzetet venni. A helyiségben néhány tiszt is volt; Bertóknak ugy tetszett, hogy előtte áll a háború és a katonai fegyelmek megtestesítve. A tiszték aranyfoglaltu pápaszemét át és nagy lenézéssel néztek reá, mint a hogy illik porosz tisztkekhez, ha tartalékos köztivezzel és hozzá lengyelül állnak szemben; ő pedig ott állt, magába fojtva lehelletét. A landrath beszélt valamit parancsoló hangon; nem kért, nem intett, hanem parancsolt és fenyegetett. Berlinben meghalt a követ, új választást van elrendelve.

— Du polnische Vieh! csak próbálj Járzinszki ura szavazni, csak próbálj!

A tiszték szemöldökei e szavaknál fenyegető mozdulatot tettek. Az egyik, a ki a szivaron rágódott, ismételt a landrath szavait «csak próbálj» — a győztes Bertókban meg szinte a lélegzet is elhalt. Mikor meghallotta a vezényzót, hogy «march!», félbalra fordult, kiment és szabadon föllelegzett. Meghagyta neki, hogy a Nagy-Krzivda való Schulberg urra adja szavazatát. A parancson nem sokat törte a fejét, hanem nyagokat lélegzett, hiszen Poggenbinba ment, az arafásnál otthon lehetett és a földesur megígerte, hogy kifizeti Justot. Kiment a városból. Erő rozsföldek veték körökörül. A nehéz kalászt kalászhoz ütögette a szél és felhaltszott a paraszt-fülnék annyira kellemes kalászzizégés. Bertók gyöngye volt ugyan még, s a nap is hevesen sütött reá, hej de azért mily szépnek találta a világot... Hisz Poggenbin oly közel!

V.

Itt a választás! Itt a választás! Járzinszki Mária urhölgy feje csupa választással van teli; nem beszél másról, nem gondol most másról s nem is ábrándozik másról, mint a követválasztásról.

— Nagysád nagy politikus! — mondja neki a szomszéd falusi nemes, csókot hintve parányi kacsoira; a nagy politikus oly piros lesz belé mint a meggy és bájos mosolylyal viszonozza: — Oh a mi azt illeti, teljes erőnkől agítálunk!

— József ur lesz a követ! — szól a nemes a meggyöződés hangján, a «nagy politikus» meg azt feleli rá, hogy:

— Szívemből óhajtom, bárha itt nem annyira Józsimról (ekkor a «nagy politikus» újra piros lesz akár a főtt rák), mint a köziórol van a szó...

— Nagysád valódi Bismarck! Lelkemre az! — kiált föl a nemes s ismét csóközönben fűröszti meg a kis kacsokat, s aztán hozzá fogna mind a ketten az agitáció mikénté megállapításához.

A nemes magára vállalja Alsó-Krzivda és Mizerova falvakat. Felső-Krzivda oda van, annak Schulberg uram a földesura.

Mária asszony pedig kizárólag Poggenbinban szenteli tevékenységét. Szinte a feje szédül a nagy feladattól. De nem is vesztegeti ám az időt. Naponta látja őt a házak közt elvezető országuton: ruháját egy kézzel föl emeli kisse, s alóla kilátszanak a nagy politikai célzt szolgáló parányi lábacskái, a másik kezében napernyőjét fogja. Be-betér a házakba, a dolgozó embereket az uton «Adjon Istennek!» üdvözli; meglátogatja a betegeket, megnyeri pártjának a lakosságot, és segít, a hol szerit ejtheti. Hiszen ugyanazt tenné politikai cél nélkül is, mert nagyon jó szívű, de politikai cél lebegvén szeme előtt, mindent nagyobb buzgalommal viszen véghez. Van-e valami, a mit meg nem tenne a politika kedvéért?! Csak az egyet nem akarja bevállalni urának, hogy ellenállhatlan a vágya elmenni a paraszt-gyűlésre, és már azzal is tisztában van, minő beszédet fog ott tartani. Micsoda beszéd ez! mily fényes beszéd ez! De az igaz, hogy a beszédet nem lehet megtartani, de az is igaz, hogy ha megtartható, fényes sikert aratna vele. Nem csoda tehát, hogy mikor hire érkezett Poggenbinba annak, hogy a hatóság nem engedte meg a paraszt-gyűlést, nem csoda — mondom — hogy a «nagy politikus» boszúságában sirva fakadott, összetépett egy zsebkenőt, és egész nap kisirt szemekkel járt. Hiába

kérte őt a férje, hogy ne bánkódjék ennyire! Másnap csak azért is még nagyobb hévvel folyt Poggenbinban az izgatás. Mária nagysám most nem ismer semmi akadályt. Napontint több tuczt házában fordul meg és ugy pöröl a németekre, hogy végre az urnak kell őt csitítania. De hát nincs semmi baj. A népségben örömmel fogadja őt, kezét csókol neki, és mosolyogva tekint reá, hiszen a nagyságos asszony olyan kedves egy teremés, hogy a mint belép valamely parasztházba, mindenkinek csak egy repes a szive örömben. Bertók házára is rákerül a sor. A házörző eb nekiesik a nagyságos asszonynak, azonban Magdolna asszony buzgalomában olyat sójt rajta végig a vízihordó ruddal, hogy tudom megemelegeti.

— Oh nagyságos asszonyom! drága aranyom, én gyönyörűséggem, édes földiepre! — kiáltott Magda kezeit csókolva. És Bertók, híven a megállapodáshoz, lábaihoz borul, míg a Feri gyerek, miután kezét csókolta neki, szájába dugja ujját és ugy bámul, bámul...

— Remélem, — szól a nagyságos asszony a kölcsönös üdvözlések után, — remélem jó Bertók, hogy maga az én uramra adja szavát, és nem Schulbergre.

— Oh kedves hajnalszillagom! — kiált föl Magda, — ki adná votumát Schulbergre? Ússe a guta ott, a hol van. (És újra kezét csókol.) Ne nehezteljen rám nagyságos asszonyom, de ha németekről beszél az ember, nem is lehet egészen ura a nyelvének.

— Férjem mondá nemrég, hogy kielégíti Justot.

— Aldja meg a mindenható! — És Magdolna asszony odaszól Bertóknak: — Hát te mit állsz itt mint a paszulykaró? Kérem nagyságos asszony, ő nagyon keveset szokott beszélni.

— A férjemre fog szavazni? — kérdi a nagyságos asszony, — igazán rá fog szavazni? Hisz magok lengyelek, és mi is lengyelek vagyunk — tartunk össze hát!

— Dejszen adnék én neki, ha nem a nagyságos ura szavazna! — szól Magdolna hévvel. — Mit állsz hát, mint a fatuskó? Kérem, nagyon szótalan az én emberem. Mozdulj hát!

Bertók újra kezét csókol a nagyságos asszonynak, és újra hallgat, feje csak ugy szédül belé — hiába, nem megy ki az eszéből a landrath.

(Folyt. köv.)

A TEBI CSATA.

1881 febr. 4-én.

Az angol hadsereget, az afgán és zulu hadjárat után most rövid idő múlva harmadikban verte meg diadalmas csatában ismét egy félvad ellenség: a szudáni arab. A hatalmas Krupp-ágyuk és modern puskák ellen félmeztele alakok küzdöttek, kiknek kezében legtöbbnyire csak dárdá volt s csak itt-ott lehetett még paizst és kardot, vagy egy-egy rossz löfegyvert látni. S mindamellett e tömeg, fanatizmusa által lelkesítve, nemcsak Hicks pasa hadseregét tette tönkre, hanem folyó év február 4-én nagy vereséget okozott Baker pasa csapatjainak is, melyeket ez angol hadvezér Tokár fölmertésére ellenök vitt s mely sereg sokkal nagyobb volt, mint az arabs támadók serege. Igaz, hogy az angolok vereséget nagy részben az egyiptomi katonák csaknem mesés gyávasága okozta, kik rémületökben önvédelem nélkül engedték magukat lemészároltatni a sokkal hiányosabb fegyverzetű ellenség által, azonban a vereség mindenesetre vereség s az angol hadvezérek, sőt jelentékeny számú angol csapat jelenléte legkevésbé sem volt alkalmas arra, hogy az angolok tekintélye e vidéken megszilárduljon.

A nevezetes csatáról már lapunk múlt számban közöltünk némi részleteket; most egy, a csatában résztvevő, de abból szerencsésen megmenekült angol tiszt rajza után közöljük a csata képét.

Baker pasa expedíciójának, mint tudva van, földadat az lett volna, hogy az Osman Digna csapatai által szorongatott Tokár őrségét fölmentse (ez aztán csakhamar megadta magát, de az angolok később az erődöt ismét elfoglalták). Szukimból azért egész mozgósítható erejével Trinitatba ment, a Tokárhoz legközelebb eső kikötőbe s innen 4-én indult meg

az ellenség ellen. Elöl arab lovasok mentek, a parancsnok és törzsakra után pedig török lovas-ság, ágyuk és egyiptomi gyalogosok, míg a podgyász és a tevék egészen hátul maradtak. Mintegy két angol mérföldnyit haladhattak, midőn az ellenséget először megpillantották, mely azonban a lövésekre szétszaladt. Négy mérföldnyit távolban Trinitatától, Teb mellett kezdődött meg a valóságos csata, a most már nagyobb számmal jelentkező ellenség ellen.

Baker az előőrök összeköttetése után a török lovasságot küldte az ellenség ellen s törzs-karavál maga is a csatahelyre indult. Csakhamar erős tüzelés támadt. Mintegy negyedóraig az angolok részére látszott biztosítva a siker, de ekkor az egyiptomi katonák, kik a négyeszet képezték, eldobták fegyvereiket s megfutottak. Katonák, tevék, lovak csakhamar kimondatatlan khaoszt képeztek. Az angolokhoz hű szudániak s a törökök egy része még reménytelenül küzdött. Baker és tisztjei felvont revolverrel igyekeztek a futó egyiptomiakat visszatartatni, néhányat le is vágtak közülök, azonban semmi eredményt nem értek el. Az egyiptomiak, még ha löttek sem céloztak, ugy, hogy lövéseik által az ellenségben sok kárt okoztak volna, de különben is egész telenül hagyták magukat lemészároltatni.

A csata e jelenetét ábrázolja képünk, melynek közepén ott látható Baker pasa is Fitaroy Hay és Burnaby ezredesek kíséretében, a mint a menekülőket feltartóztatni igyekeznek.

Az ellenség csaknem Trinitatig üldözöte a megfutandottakat, maga Baker pasa is vesztélyben forgott s igen sok angol tiszt esett el. A Trinitat mellett elterülő mocsár miatt s mivel az angol hadihajó már ekkor eltávozott innen, a fölkelők mindenkit leglykolhattak volna, de az angol sereg szerencséjére az üldözést megszüntették s a következő reggelig a megmaradtak már egy kis rendet csinálhattak a visszavonulásra. Hanem elvesztették az egész hadipodgyászt s a tevékből is csak egy pár maradt meg, melyeket hajóra szállás előtt agyonlöttek, hogy az ellenség kezébe ne kerüljenek.

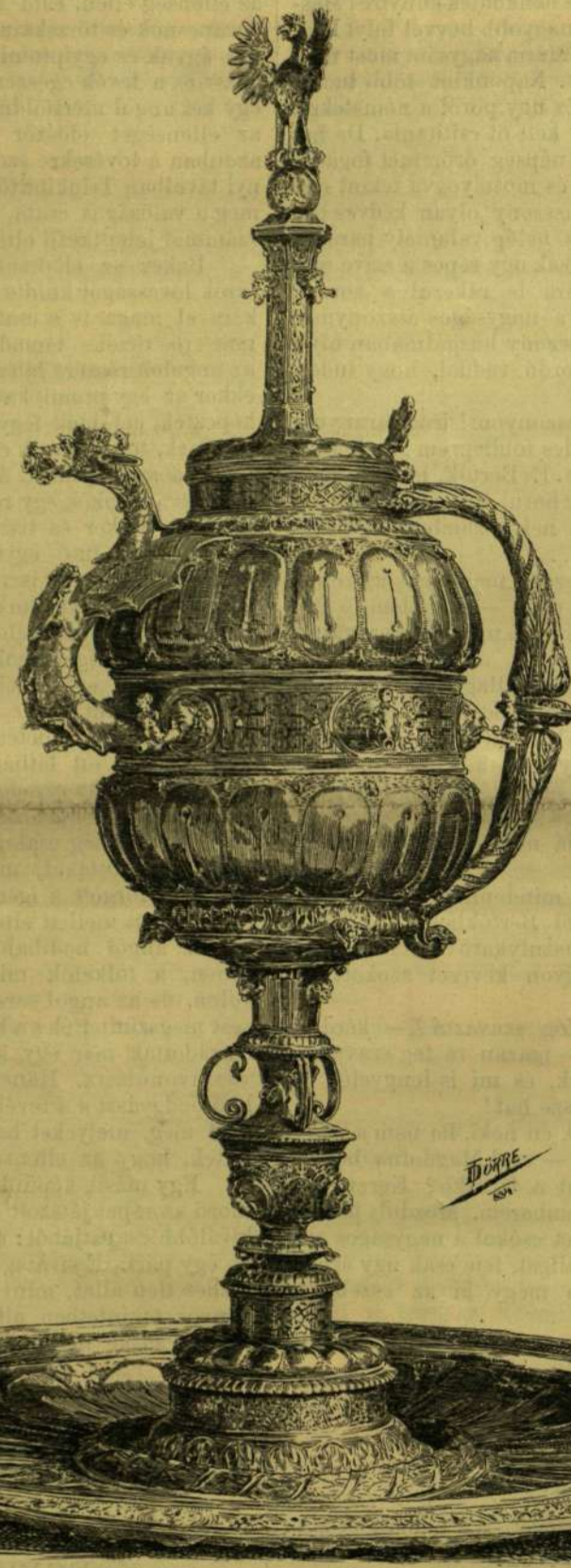
Egy másik képünk a tebi csatában oly szomorú szerepet játszott egyiptomi katonaság legkiválóbb csapatjából: a tevék zászlójából mutat be egy párt. E sivatagokon a tevé is oly nélkülözhetetlen állat, mint nálunk a ló, sőt még bizonyos tekintetben alkalmasabb is, mivel egy nap fáradság nélkül 50 angol mérföldet képes haladni. Ezért nemcsak teherhordozásra használják, hanem valóságos — harci paripáknak, bár még csekély mértékben s a tevék zászlóját nem nagyszámú. Ez alkalommal a tevék nem igyekeztek magukat kitüntetni.

EGYVELEG.

* Eredeti budget. Angol lapokban olvassuk a következő költségvetést: Lakbéré évenként 600 frt, két szolgálatkora táplálékára, bérére, stb. kell 2000 frt; önmaga táplálkozására, mivel egyszerű életet folytat, csak 700 frtot vesz igénybe, ruházatára és másminő szükségleteire is elegendő 200 frt, de mivel egészségére nagy súlyt fektet, a doktornak évenként 100 forintot fizet. Így tehát az összes költségvetés 3600 forint s a legpontosabb számítás szerint ennyire van szüksége évenként minden — angol versenypáripának.

* Milliomos ember Poroszországban 1464 van a jövedelmi adó kimutatása szerint, ha a milliomot márkákban számoljuk, ha ellenben tallérokban, a mi háromszor annyi, csak 237, a mi még mindig elég tisztességes szám. Legtöbb (50, illetőleg 83) milliomos Berlinbe jut, aztán Boroszlóban s Kölnben van legtöbb. De a legelső a Rothschild-testvérek Frankfurtban, kik 75,600 és 72,000 márká adót fizetnek s így a gazdagabbnak legalább 2,520,000 — 2,580,000 márká, a szegényebbnek (?) 2,400,000 — 2,460,000 márká évi jövedelem fölött kellene rendelkeznie. A Rothschildek után következnek a híres ágyuntó Krupp, ki esseni világhírű gyártelepe után 63,000 márká adót fizet.

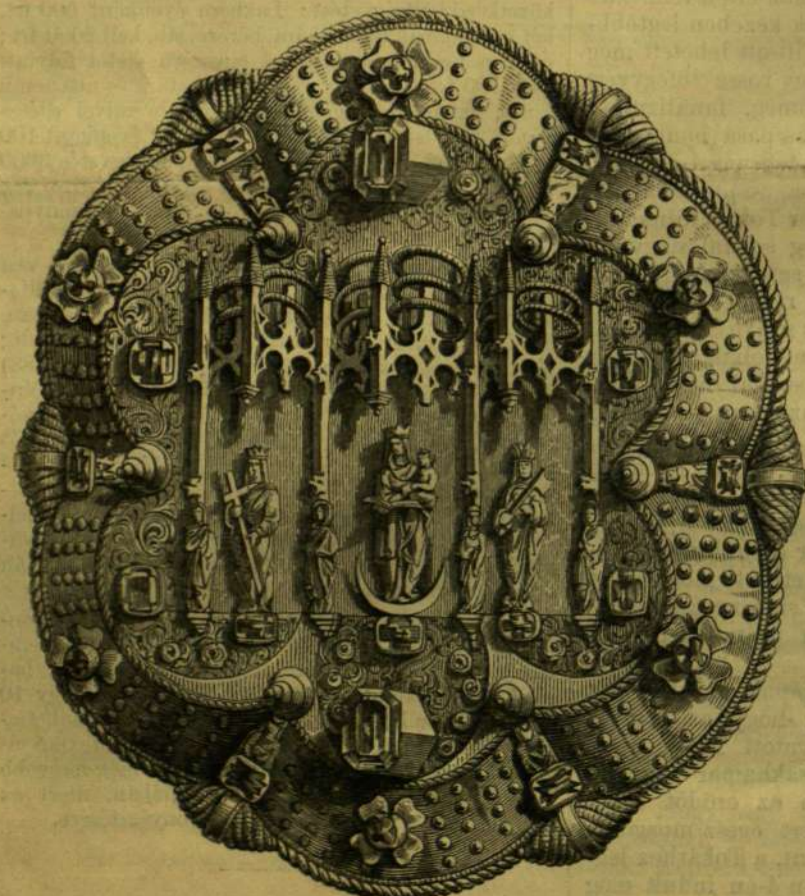
* A khina-fát csak 1879-ben kezdték meghonosítani Indiában, de az oly sikerrel történt, hogy nemcsak a befektetett milliót nyerték vissza, hanem az indiai kínin értékét jelenleg mintegy 10 millióra becsülik. Az Egyesült-Államokban a meghonosítás nem sikerült, de valószínű, hogy Mexikó és Közép-Amerika újabban tett kísérletei még nagyobb eredményt mutatnak föl, mint Indiában, mert az éghajlat itt még alkalmasabb e fa tenyésztésére.

LOSONCZY ANTAL BOROS KANCSÓJA 1648-BÓL.

NŐI FEJET ÁBRÁZOLÓ AQUAMANTILE.

EGYHÁZI MELLDOGLÁR (MORSUS) A XV. SZÁZADBÓL.

CENTAURT ÁBRÁZOLÓ AQUAMANTILE (VIZES KANCSÓ).

AZ ORSZÁGOS ÖTVÖSMŰ-KIÁLLITÁSBÓL.

A SZUDÁNI HARCZ SZINHELYE.

Kelet-Afrika nagy pusztá vidékét, hol jelenleg az egész Európát foglalkoztató háború dúl, közönségesen Szudánnak hívjuk s a napi lapokban e név alatt fordulnak elő a tudósítások a háború felől. Szigorubb értelemben véve azonban ez elnevezés helytelen, mivel a valódi Szudán Közép-Afrikának a nagy Szahara pusztá alatt elterülő néger része s a Nilus felső vidékét csak rossz szokásból nevezik egyiptomi Szudánnak, valódi neve inkább lehetne Nubia. A név azonban nem lényeges. Tény, hogy a harc színhelye a tulajdonképi Egyiptomon kívül esik, amaz óriási terület egy részében, melyet ugyan már Mehemed Ali hajtott a kairói kormány hatósága alá, de a mely mindig külön kormányzó vezetése alatt állott s a hódító országtól minden tekintetben különbözött. E nagy terület, melynek térképünk csak egy részét mutatja be, a Vörös-tengertől s Abesszinia határától mélyen benyúlik Afrika néhány évvel eelőbb még teljesen ismeretlen vidékébe s a legutóbbi időkig új és új hódításokkal gyarapított, úgy, hogy nagyságát csak körülbelül tehetjük 20,000 négyzetmért-földre s így majdnem háromszor annyira, mint a mekkora a magyar birodalom. Északon csaknem azsiáig terjed, délen csaknem a középafrikai tóvidékig. Mindamellett ez óriási vidéken a legkedvezőbb számításal sem lakik több, mint egy millió ember.

A csekély népességet az éghajlat s a talajviszonyok egyaránt megmagyarazzák. Éghajlat tekintetében e vidéket a földgömb legforróbb helyei közé kell sorolnunk. Az évi átlagos meleg, különösen az északibb részeken, hol kopár a terület, 27—28 fok C.; Berber és Sendi vidékén a hőmérséklet nyáron igen hosszas ideig áll 45—48 fok között s néha egész 60 fokra emelkedik, a midőn a homok már oly forró, hogy az ételeket eserépenyekben megőzhetik benne. Éjjel mindamellett meglehetősen hűvös van, különösen januártól márcziusig nagyon szükséges a felöltő, bár Khartumban szélszélben éjjel is 30—32 fokot mutat a hőmérő, a mi európai embernek rendkívüli gyötrelmeket okoz. A nagy forróság természetesen a növényzetre is kártékonyan hat, bár oly helyeken, hol elegendő nedvesség van, épen a forróság rendkívül buja tenyészetet idéz elő. Ezért láthatjuk azt a feltűnő körülményt, hogy a Nilus partjain a tenyészet nélküli kopár sivatagok s a rendkívül buja termékenységű vidékek egymás mellett fekszenek. A művelt föld, különösen Khartumtól észak felé, jóformán a Nilus partvidéke, hol emberi lak-helyek csaknem szakadatlan sorozatban állnak egymás mellett; de a termő oázis gyakran igen csekély, csak 100—200 lábnyi szélességű s egy pár helyen a kopár, terméketlen homok egészen a Nilus partjáig ér. Vannak továbbá helyek, hol a tropikus esőzés ideje körül hirtelen élénk tenyészet áll be, melyet azután ismét kopárság vált fel. Dél felé, az Atbara folyó keleti részétől Kordofán nyugati határáig terjedő nagy pusztaság szintén a sajátos vidékekhez tartozik, melyet azonkívül a száraz évszakban még kellemetlenebbé tesz az, hogy egyetlen domb és egyetlen fa sem látható rajta. A kék és fehér Nilus felső folyásánál azonban már szaporodnak a lakottabb vidékek, erdővel is találkozunk s lejjebb, az egyenlítő felé, sűrű népességű helyek s őserdők váltják föl egymást. Nubia talajviszonyai rendkívül változatosak. Nagyobb része fensik, a Vörös-tenger partjához közel kopár hegyléczok vonulnak el, nyugotfelé a hegyek már ritkábbak, míg délen

A SZUDÁNI HÁBORU TÉRKÉPE.

Homolka József rajza.

ismét szaporodnak. A hegyek között igen gyakran terülnek el nagy pusztaságok, köztök például a rengeteg Korosko-pusztá, hol 9 napi járóföldre egyetlen forrást sem lehet találni. Északon a legkellemesebb helyek a folyók vidékei, különösen a folyók összefolyásainál, bár másrészt a gyakori kiáradások miatt itt rendszeres erős lázak uralkodnak. Szennárban és Khartumban szeptember végétől januárig e kigőzöl-gések százával gyilkolják az embereket és állatokat.

Egykor mindamellett e vidék sokkal virágzóbb lehetett, mint most. A Nilus völgyében Dongoláig és Khartumig nagy számmal találunk romokat az egyiptomi királyok, a Ptolomaeidák, sőt a római császárok korszakából is s néhány ősrégi templom Kalabé, Dakke, stb. mellett még most is használható állapotban van. A régi Me-roe romjai, Asszuához közel s a sphinx-allé Sebuá mellett, művészettörténetileg is nevezetesek. A mai nemzedék építkezése ezekhez mérten valóban törpe. A tengerparti kikötő városokban s az egyiptomiak által a jelen században alapított Kassalában és Khartumban vannak ugyan csinosabb épületek is, de a nagyobb rész sárhalmaz s még lejjebb délfelé mindinkább túlnyomó számban fordulnak elő a kúp- vagy

harang-alaku, rőzsekötegekből összerakott kunyhók, melyek a középfrikai négerek épületének valóságos hasonmásai.

Pedig tulajdonképeni néger sokkal kevesebb van egyiptomi Szudánban, mint közönségesen hiszik a lapok után, melyek rendszeres fekete katonákról beszélnek. A rabszolgá néger-eken kívül (s nem is minden rabszolgá néger) csak egyes bevándorlott törzsek laknak itt, kivéven a Fehér-Nilus felső részét. A valóságos törzslakosság a berberekkel rokon sötét-barna színű s hosszú hajú (de sohasem gyapjas, mint a néger) emberfaj, melyből egy párt, nubiai néven, a budapesti állatkertben is lehetett néhány évvel eelőtt látni. Nemely helyeken e faj értéles, izmos és munkás. Különben az egyes törzsek közt nagy az eltérés. Szukim és Khartum között az *edbai* törzs az uralkodó, mely nagyobb részt nomád életet folytat s egészen elarabosodott. Valóságos arab is sok van különben Nubiában s azok száma, kik magukat, habár nem mindig helyesen és jogosan, araboknak tartják, a lakosság egy harmad részére tehető. Ezek legnagyobb részt pásztorok, kik nyájjaikkal a Vörös-tengertől Kordofánig kóborolnak s csak itt-ott telepednek meg állandóan. A városokban lakó arabok nagyrészt kereskedők, kik

elefántesonttal és rabszolgákkal nagy üzletet folytatnak. Az arabok és négerok vegyületeinek lehet tekinteni a *funghi*-kat, kiknek arczszíne sötét rezes barna, hosszú gondör hajuk van, de szintén nem gyapjas s arcvonásaik is különböznek a négerkéitől.

A földművelés igen kis helyre van szorítva s e helyeket is lefoglalta az egyiptomi kormány s csak magas bérért adja ki. Dongolában és Kordofában azonban, hol a csatornázás is ismeretes, sok kereskedelmi növényt termesztnek, különösen durrah-fajokat. A mokka kávé egy része is innen kerül. Más helyeken bányászattal is foglalkoznak. Kordofán sík helyein, melyek most a máhdi hatalmában vannak, igen sok vas található; Dzsebel Ollaki és Tumat környékén arany is fordul elő, Berber mellett márvány, Seggin vidékén salétrom s a Nilus partján sok só. Egyszóval az ország szegénynek nem mondható s déli részein, hol vadállatok is rendkívüli számmal fordulnak elő, — köztük strucc, zsiraf, antilope, krokodil, stb., — valóságos bőség uralkodik. De a kereskedők, kik közt a kopt vallásnak a legélelmesebbek, a jövedelmező rabszolgakereskedés mellett e kincsek felhasználását rendszeren elhanyagolják.

Térképünkön, mely első sorban a háboru színhelyét akarja bemutatni, a főbb helyek vannak feltüntetve. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a Nilus partján a falvak és városok száma igen nagy, de a legtöbb alig áll egy pár kunyhóból. Jelentékenyebb helyek keletkeztek e folyó közelebbi vidéken kívül ott, hol a karavánok utjai egymást keresztezik. Korosko, Dongola, Kassala ily fontos állomások. Ezeken kívül Sendi, Szennár, El-Obeid s mások, mint az egykori önálló tartományok székhelyei, szintén nevezetesek.

Egyiptomi Szudán legnagyobb része lakatlan homokpusztából áll, de azért nem egy hely van itt, mely nemcsak kereskedelmi szempontból, hanem történelmileg is nevezetes. Az ós Nilus partján a művelődés határa messze felnyúl az ós-korba, a mint azt abesszíniai és sabai királyokról fennmaradt regék s a Nilus völgyében található romok s műemlékek eléggé bizonyítják. Egy ily romtelepet is mutatunk be az alkalommal. Ez az Abesszíniából jövő Athara torkolatánál fekszik, mely folyó a Nilus jobb partján a legnagyobb. E torkolatól mintegy 50 mérföldnyire, a Nilus keleti partján van a *meroei gulák* is, mintegy nyolcvan, három csoportban. A tudósok azt hiszik, hogy Meroe régi királyainak sírhelyei ezek. — Kandasz, Aethiopia királynője, kit a biblia is emlit, szintén a gulák alatt nyugszik s ezekhez közel lehetett a róla elnevezett város is. A meroei gulák a tulajdonképi egyiptomi guláktól sok tekintetben különböznek; legfőkéntebb sajátosságuk, hogy mindannyian elől kapuja van. E kapuk különben csak látszólagosak, mivel bejárás innen nincs s ezért valószínű, hogy templomok maradványai, hol az elhunytaknak áldozatot hoztak. Másik különbségük, hogy talapatuk aránylag szelesebb s hogy a kapuknak bolt-lajtásuk van.

A bemutatott romoknál sokkal lejjebb, dél-felé fekszik *Dongola* város, mely, mint a máhdi szülőhelye is, gyakrabban volt az utolsó időkben említve. E város egykor nevezetes hely volt, egy hatalmas középkori állam székhelye Nubia középrészén. Ma már a régi város helyét legnagyobb részt futóhomok fedi s az új város, melyet képnök mutat, sem tartozik a legtekintélyesebb városok közé, bár egy helytartó székhelye; van agyafallal és árokkal körülvett fellegvár, bazárja, nyilvános fürdői, indigógyára s összesen mintegy haterz lakosa. Még e vidéken, habár elszórván, virágzó tenyészet is található, mely a földet különösen lötenyész-tésre igen alkalmassá teszi.

GRAHAM TÁBORNOK.

A Veres tenger partján, keleti Szudánban táborozó angol hadsereg jelenlegi parancsnoka, Sir *Graham Gerald* tábornok, ugyanaz a férfi, ki a múlt egyiptomi hadjáratban a híres tel-el-kebrí csata alkalmával mint Wolsley lord egyik alvezére a második hadosztály parancsnoka volt. Graham, kinek arczképét jelenleg

Graham tábornok.

mutatjuk be, egy cumberlandi orvos fia, s 1831-ben született. Már kora ifjúságától katonának szánták, s a woolwichi katonai akadémiában, majd a katonai mérnöki iskolában nevelkedett s innen egyesenes átment szolgálatba. 1858-ban már kapitány volt s ezután fokozatosan emelkedett fel a tábornokságra. Legelső „tüzkészítő”-je a krími hadjárat alkalmával Alma és Inkermann mellett vívott ütközetekben volt, az utóbbinál, valamint Redan ostrománál sebet kapott. Szabaszpont kikötőjének lerombolásánál tanúsított bátorságáért megkapta a katonai rendjelet (Victoria Cross) s több más kitüntetését. Részt vett ezután 1860-ban a kínai háborúban, Taku erőd ostrománál s Peking bevételénél, mely utóbbi alkalommal súlyos sebet kapott. Ezután békében élt s a katonai építészet alelnöke gyanánt szerepelt. 1868-ban az egyiptomi hadjáratban tanúsított szolgálataért a parlament köszönetét szavazott neki s bárói rangot nyert. Ugyanezeker vette el egy Blacker nevű pap özvegyét. Hosszas szünet után a legutóbbi egyiptomi háborúban ismét részt vett s itt különösen Kassassinnal (aug. 27.) tüntette ki magát az által, hogy 1700 emberrel s három ágyúval 10,000 főnyi ellen s 15 ágyú támadását vissza tudta verni. Higgadt, ügyes hadvezér, kit e mellett katonái is kiválóan szeretnek, mivel kényelmükre nagy gondot szokott fordítani s a szigora mellett igazságos. Folytonos győzelemmel végződő csatái miatt is szeretik s örömmel harcolnak alatta.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR TÖRTÉNETI ÖTVÖSMŰ-KIÁLLÍTÁS.

A középkort, politikai, társadalmi és vallási intézményeiben, mindvégig gyakran érthetetlen túlzások, magas lelkesedés és rajongás jellemzi. Ez az oka, hogy a bennünket e kortól elválasztó századokon keresztül még ma is bizonyos romantikus erővel hatnak reánk s ragadják meg idegeinket a középkor mindenemű emlékei.

A lovag kardja s az egyház keresztje, a két eszme, a melyért Európa legkülönbözőbb nemzetek milliói egyenlő hévvel lelkesednek s a melyek szolgálatában ontják véruket. Ez emberiség keresi lelkének nyugalmát, aggódik túlvilági sorsa fölött s keresi fájának mindama dicső és méltóságátjesz eszményeit, a melyeket az antik pogányság kultúrájának rombadóltával elvesztett. Csak az eszköz rossz, a melylyel mindent vissza akarja hódítani: a fegyver. Csátát viv, hogy kiérdemelje hőlgye szerelmét, hogy bebizonyítsa a döntő szava szentségét. Ezek és százazrek' éltöket teszik kockára, hogy a szent földön a szeretet és könyörület istenének kin-keresztjét megéokolhassák.

Eljő azonban az idő, midőn a középkor pánczélos melle alatt is föltámad a lelkiismeret, a midőn az emberi szív és érzés visszaköveteli jogát, melyet századok véres csatái tartottak lenyugóztatva. A lovagvilág megborad multjától s harczaiért vezekelni, bünhődni kíván még itt a földön.

Az eszmék és törekvések egyszerre elhagyják a földet s mind az ég felé irányulnak; a csatakiáltást hozsanna váltja fel.

Csodálatos gyorsan emelkednek óriási templomok, melyeknek roppant hajóiban, oltárai előtt és szentelt földjén egész népek vezeklenek. A hadi szákmányok kincsei, aranya,

ezüstje és drágaköve, egyszerre halom számra gyűl az egyházak kincstáraiba, hogy ragyogóbbá, földöntulivá tegye az oltárt, annak eszökzeit és a szentek szoboralakjait.

Maga az emlékszerű építészeti és rozsművészetek, melyek e lelkesedésnek vannak hivatva formát adni — csaknem kizárólag az egyház kezében vannak. Papok és szerzetesek nemcsak az első egyházak építői, de az első ötvösművészek is.

A pogány, római és görög művészet emlékei, bárha már csak sejtélemszerűleg, de élnek, s kifejezésre jutnak nemcsak az ós keresztény művészet, de még a tulajdonképeni középkor kezdetének művészetében, az u. n. *román stýl*-ben is. Csak a ki az átmenetet látja a románkor félkörívteitől a *góthika* fenséges alkotásáig, csak az képes megérteni azt a lelkesedést és vallásos ihletet, mely a román stýl után, szervesen, önmagából, mintegy lelkéből, a góthikát volt képes megteremteni, kifejezni. Nem lehet kétség a góthika vallásos eredete iránt, — hiszen magasztos, nyulánk iveri nem úgy néznek-e ki, mint egy ég felé törő imádság!

A román stýl, mint említők s mint neve is mutatja, a római művészetől veszi nevét s alatta az antik római mű-építészeti azon átalakítása értendő, melyben megvannak ugyan az utóbbinak fővonásai, de már az új keresztény népek szellemétől áthatva, s annak megfelelőleg átváltoztatva.

Maguk a román stýl templomok egyszerű, tömör, erős falazatu és tartós, bár inkább alacsony, mint magas építmények. A legregibb példányok nyomott és egyszerű kinézésűek, a későbbiek díszesebbek és gazdagabbak. Első pillanatra fölismerhető jelleg bennük a vízszintes párkányzat és a félkörív, mely az épület minden külső és belső nyílását fedi.

E román stýl Németországban a XI. század végeig fejlődött, arany korszakát a XII. században érte el s a XIII. század folyamán indult hanyatlásnak. Hazánkban a XII. században vette kezdetét, virágzott a XIII. század közepéig s ettől fogva hanyatlott a XIV. század elejéig. Azon templomok tehát, melyekben a félkörív az uralkodó, eredetileg tekintve Németországban, valamint hazánkban is mindig az 1300 év előttiék, sőt legtöbb esetben 1250-nél előbb épültek.

Jellemző sajátossága középkori művészeteknek és stýloknak, különösen pedig a csücsües stýlnak is, az egységesség. Mely szerint például valamely templom legaprólékosabb felszerelése vagy eszköze is az épületnek megfelelő módjában van készítve. Ugyanez áll jóformán a román stýlra is.

A középkori egyházi szerek, mint a szent edények s egyéb érczből való tárgyak készítése mind az u. n. ötvösművészet körébe tartozott. Azonban az azonkori ötvösművészet anyagául korántsem csupán a mai nap divó arany és ezüst szolgált. Nem csupán arany és ezüstből, hanem bronzból is vastból is dolgoztak a középkori ötvösök. Az előállítás mód kétféle volt; vagy ugy kovácsolták ki a tárgyakat, vagy pedig öntötték. Innét az ötvösművészetnek kettős ága: a kovácsolás és öntő művészet.

A román stýl korszakában, mint fentebb is említők, e művészet is teljesen az egyháziak kezében volt. A szerzetesek kezéből kerültek ki a legszebb, legművészebbben kidolgozott ötvösművek, melyeket a kora román korszakban bizanti előpéldányok után készítettek, s épen ez okból bizonyos merevség ömlik el rajtuk. Később azonban, midőn a művészet a világiak kezébe megy át, — sok százados műgyakorlat folytán, s jóformán családról családra öröklött ügyességgel, bámulatos műrekek létesülnek.

Hazánkban az ötvösművek egyáltalában a XV-ik század közepétől fogva készültek nagyobb fénytel és művészettel, midőn egyes segédművészetek, mint például a vésőművészet is kifejlődtek.

Az ötvösmű-kiállításnak hazai eredetű s mindjárt a második terem legelső székényében föllállított románkori ötvösműveiből, hol a byzanci művészet számos és felette nagybecsű s a kereszténység ifjúkorából származó, nagyobbára a VIII—XII-ik századból való ötvösművei vannak fölhangozva, mutatunk be ezuttal két ritka emléket. Mind a kettő ugynevezett *aquamánile*, a szent mise-áldozat-

nál a papok kézmosására szolgáló vizet tartó edény. E fajták a bizanti eredetű tárgyak között is nagyon ritkák. Nemzeti muzeumunk azonban hat darabnak irigvelt tulajdonosa. Van közöttük szarvast, kutyát, sphynxet és oroslázt ábrázoló. Legnevezetesebb azonban az itt bemutatott két darab. Az egyik kezében esutórat vagy talán valami hangszer-félet tartó centaúr ábrázol, melynek hátán egy apró alak fuvalázik. Ez utóbbi aligha nem kis Bacchus akar lenni. A vallásos művész talán gyönyörűségét találta benne, hogy a pogány mythologia alakjait a keresztény isteni tisztelet szolgálatára szorította.

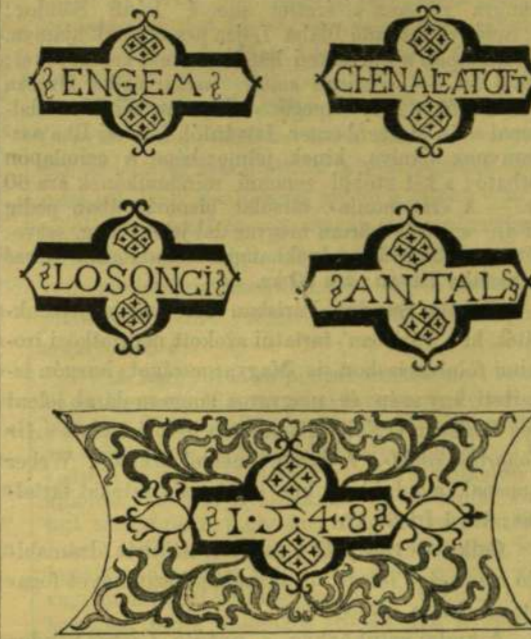
A másik szépen és erőteljesen kezelt modellirózsau római női fejet mutat, jellemző hűséggel visszaadott hajviselettel és ékes fülbevalóval. Feje tetején öt női alakból izléssel kombinált korona ül. Mindakettőnek anyaga öntött bronz.

Harmadik tárgyunk, egy morsus, *egyházi díszbolyár*, olyan rendeltetési, mint a milyen az általunk már bemutatott aacheni híres morsus volt, a papi palástot elől, a mellen összetartó kapsósít képezte. Aranyos ezüst, vert és öntött munka, igen szép csücsües modorban. Főalakját hat karéjú lapok képezik, apró rosettekkel s közbefoglalt ékkövekkel díszítve. A belső csavart sodronnydíszszel elválasztott mezőben, szép csücsües, hármass tagozatu fülkében, középtűt a boldogságos szüz alakja látható félholdon állva, mellette két oldalt s a fülkék tumpilláerein női szentek alakjaival. Készítésének ideje a XV-ik század végére tehető.

Legvégül ezuttal kiállításunk egyik legnevezetesebb világi rendeltetési darabját, *Losonczy Antal boros kancsóját* s hozzá való táját mutatjuk be olvasóinknak, közölve itt annak rajzán kívül a saját által levő nagy katalógusban foglalt szakszerű leírását.

Vegyük szemügyre először is a *tálat*, melyen a kancsó áll. Formája kerek. Ezüst, aranyos. Öntött, vert és vésett munka, zománczsal díszítve. Vízszintes karimádtól mindkét oldalán párkányos gyűrű szegi be s tizenkét tojásdad érem tizenkét hosszúságú négyzetű, és rövidebb oldalán homoru mezző osztja. Ugy az érnek, mint a mezők dombornívű ponzolt, öntött szalaggal kerítve be. Az érnekben Justitia, a hit és a geometria jelképe ismétlődik négyyszer. A karima tizenkét mezején öntött és vésett domborművek, a mint Tomiris királyné Cyrus király fejét vérel telt hordóba mártja. Homoru belsejében huszonnyé sugárförmára elrendezett lapos, hosszúságú hólgy van kiverve. Minden hólgyban egyenes vonaldisz és két végén gomb beütve. A hólgyok végei között háromnyú csipkés szélű levél, középen gombbal díszítve. Bejebb szalagokkal körülvett levél-koszoru domborodik ki. Középet kerek tagolása emelkedés foglalja el. Vízszintes peremén domboru czikkék, utána pedig keleti izlésű vésett lombdiszítést látunk. Felette függélyes tagra, erős sodronnyal és levélpártával szegélyezett, áttört művi díszítés van erősítve, melyben angyalok kerek érmeket tartanak, antik formájú férfi és női arczképekkel. Végre homoru, áttetsző zöld zománczsal és apró, latágu aranycsillagokkal behintett gyűrű, rajta három 8-as alaku fül, három angyalfóval váltakozik. Szélén góthikus izlésű liliompártán a Báthory ezimert látjuk, áttetsző sötétké, sötétzöld, zöldeskék és fekete zománczban.

A *kancsó*. Talpa, melynek homoru belsejébe a tal előbb leirt czimeres emelkedése illik, kerek tagolt. Az alsó domboru tagon czápas alapon kiveret lombok között tal tojásdad, öntött érem, bennök Ábrahám áldozása, Herodias, a mint szent János fejét viszi a tálon, Vénus és Mars, antik gemma utánöntése s Fortuna és Jupiter. A harmadik tagon két tagolt gyűrű között, függélyes részén a mester jegye, áttetsző zöld és át nem látszó szürke zománczos levdíszítés között fekete zománczban látható. A nyelv díszedőtt példáz. Alján ponzolt művel, hasán czápas alaphól kiveret ágak között három kerek éremmel s közöttük három légyvel ékes. Az érnek domboru, arany csillagokkal behintett, áttetsző kék zománczos belsejére öntött művi Meduzafejek erősítve. Nyaka a díszedőtt fészkes és felső szélénél kézszerű czikkosórnál czifra. Az egyik czikk sima a másik vert. Középen homoru, szájában gyűrűt tartó sátrfő. Közvetlen a kancsó alatt fordított kup, rajta három konkordott végű borda három domboru sisakos fővel váltakozik. A kancsó teste hosszúság, középen nyomott hordóhoz hasonlít. Nyele felett pikkelyek verék, részben vése. A talp pártájához hasonló levélváz között három kis fej, homlokukon kis sárkányfejvel, csapokt képez. A hast két részre osztó gyűrű két oldalán hosszúságú lapos hólgyokat szemléltet. A hólgyok közeiben, két végén, kocsyek, legyek és békák váltakoznak. A középső szalagon hat kerek érem között a következő fölirat olvasható áttetsző zöld, zöldes kék és át nem látszó szürkés, zománczos levelek között fekete zománczban:

A Losonczy-kancsó feliratai.

Az érnekben domboru oroslánfejek esövet tartanak szájukban, melyekben pánczélos hermék képezik a csapot. A kancsó elején a kiöntő eső négy lábú sárkányt példáz s pikkelyes testéből két szárny tapad a kancsóhoz, alsó két karma fölött egy hidegen vöröse zománczozott apró rák, a két másikban a Losonczy-czimeret sötétké áttetsző zománczban tartja. A sárkány hosszú, vékony fülei között götlieus izlésű levélkorona-fajta. Mögötte alnát falatozó mókus, nyakán és orrán béka és légy ül. Csuklóban járó fedelén hosszúság, sima hólgyokat szemléltet, levert vonalás alapon, rajta oroslánfejen lovagló és két kezével lombokba kapaszkodó szárnyas amonette. A fedél tetején, ezüst lemezében, áttetsző zöld és át nem látszó sötétszürke zománczban keleti virágos lombdiszitmény díszlik. Középen kétszárnyú angyalfóval ékes oszlopra, melyen kiterjesztett szárnyu koronás sas áll, fejei be a remekivert. A tal átmérete 0.80 cm. A kancsó magassága majdnem egy méter.

A gyönyörű ötvösmű mint asztali díszedőtt szolgálta nagy lakomáknál az őseink által kedvelt meleg bor tartására, melyet csapjain bocsátottak belőle. Készítetője Losonczy Antal, I. Ferdinánd főpohárnokmestere volt. Szerencsétlen ember volt, mert felesége Báthory Klára 1551-ben megfojtatta s örökéjéül megözökött. — E díszmű jelenleg herceg *Ésterházy Miklós* tulajdonosa.

Csaknem kétségtelen, hogy az egész műremek, ugy a mint van, itt a hazában készült. Bizonyára lelkesítő példa leend műiparunkra nézve, hogy közel negyedszáz évvel ezelőtt ily művekkel díszelhetett hazai művészetünk; — s talán nemcsak a kiállításunk berekesztése után remélhetjük, hogy a hazai műipar és különösen az ötvösművészet újra felölti majd hajdani fényes köntösét.

SZENDREI JÁNOS.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A trónörökös mint kiadó. Rudolf trónörökös egy Ausztria-Magyarországról népeiről szóló ethnografiai munka kiadását határozta el, művészi rajzokkal. Ez ügyben, mint bécsi lapok írják, a trónörökös külön meghívta Bécsbe Jókait, és őt bízta meg a munka Magyarországra vonatkozó részének vezetésével. Mult hó 25-én pedig estély volt a trónörökös termeiben, melyre azok nyertek meghívást, kik e vállalatban közreműködnek; ott volt Jókai is, több bécsi író és művész. A mű lehetőleg díszes lesz, s dolgozó, társulak és rajzólokul előkelő írók és művészek vannak kizemelve.

Az *Archaeologiai Értesítő* 1883-ik évi első füzeté, illetőleg az évfolyam első fele megjelent. A folyóirat jeles szerkesztője *Pulszky* Károly ismét egész vasos kötetet nyújt, megtöltve azt válogatott, tudományos becsű dolgozatokkal, elsöranru hazai írók műveivel. A hivatalos részben foglaltatnak a műemlékek országos bizottságának s az orsz. régészeti társulatnak közleményei, továbbá *Rómer F.* jelentése a nagyváradi várban eszközölt ásátásokról. Nagyobb czikkék: *Torma* Károlytól. Római cserépedény bélyegei és karczolatok. *Bárá Raicsinsky* Bélától. *Radvánsky* György nászpolnára 1570-ből. *Neudeckl* *A.* quádok pénzei. *Némethy* Lajostól. Adatok a festés történetéhez Budapesten a XVII. és XVIII. század-

ban egy korábbi érdekes közleménynek szintén közérdekű folytatása. *Szendrey* Jánostól. *Borsodmegye őstelepei*. *Némethy* Lajostól. *Még egy szó Fehéregyháza és Árpád sírja érdekében*. *Dr. Lipp* Vilmostól. *Renaissance-kori tárgyak a vasmezei régiségtárból*. *Frühlich* Róbert az agathyrsekről értekezék; továbbá kisebb közlemények vannak *Lehoczky* Tivadar, *Téglás* Gábor, *Szalay* József, *Dr. Szentkláray* Jenő, *Kleiszl* Károly és *Dr. Mednyánszky* Dénestől. — Mindezekhez összesen 10 metszett tábla, 15 kisebb rajz és két fényképnymatu tábla van csatolva. A nagy kötet 200 oldalra terjed, s a külföld hasonló szakfolyóiratai mellett bátran felmutathatjuk; ép ugy díszre válik az akadémia kiadványainak, mint az orsz. régészeti és embertani társulatnak, melynek hivatalos közlönye, s melynek tagjai az év-díj fejében kapják.

Borsodmegye őstelepei című régészeti tanulmány jelent meg *Szendrei* Jánostól, az orsz. régészeti társulat előadójától. Az érdekes tanulmányt az *Archaeologiai Értesítő* legutolsó kötete közli, de onnan mint különnyomat is tekintélyes füzet, mellékletül két fénynyomatu táblával, melyek a Borsodban talált őskori edényeket, hamuvedreket, kardokat, lándzsákat, csattokat, lánccokat tüntetik föl. Östörténelmi leletekben Borsodmegye a gazdagabbak közé tartozik, s ekkép a régiség barátai és szakemberek érdekel fogják olvasni e tanulmányt, mely részletesen sorolja ama helyeket, hol a régi tárgyakra akadtak, s leírja az egyes tárgyakat is. Kőkorszakbeli tárgyakat huszonnyolcz helyen, bronzkorkorakat negyvenhátt helyen találtak együtt.

Természet után egy kötet humoros elbeszélés jelent meg *gr. Teleki* Sándortól. A Petőfi-társaság pártólú kapják a könyvet tagiletményül, s a Révai-testvérek adták ki. Vidámság, elmésség, szellemesség tizennégy apróságja van együtt e kötetben, mely szerzőjének eredetiségét, jellemzetes ötleteit, eleven észjárását oly vonzóan egyesíti. A kötet ára 1 frt 50 kr, s bizonyára ép oly szívesen fogadott olvasmány lesz, mint *Teleki* többi könyve.

Szép Balaton mellől regényes apróságok, írta *Szilágyi* János. A *magyar* tenger, vidékét, népet, ismertetik e kötet leírásai, rajzai, apró elbeszélései, eleven tollal, sok kedélyvel írva, és érdekesen elbeszélve. Az egyes darabok címei: *El mint a madár*, *Az isten haragja*, *Fehér virágok*, *Sonate pathétique*, *A Rózsák*, *A kis argonauták*, *A jég alatt*, *Az istenvádoló*, *Az or s a Balaton eredete* czimekkel. A csinos kiállítású kötet a Légrády-testvéreknél jelent meg s ára 80 kr.

A házias élet, írta *Dessauffy* Aristid. Elegáns kiállítású, 204 oldalra terjedő könyv, melyet a szerző *kedves feleségének*, mint otthona őrangyalának ajánl. A családi élet körébl fölhangozó meleg szózat ez, mely figyelmeltetés és emlékeztetés kíván lenni a házias életet oly gyakran megingató korszak ellenében arra, hogy a házi tűzhelyt a tésztes ledérség és az anyagiasság vesztélyei ellen férfiu szívvel és kezekkel óvjuk. Külön fejezetekben szól a háziaságról, a házastársak kölcsönös kötelességeiről, a férfi és a nő hivatásáról, az otthonról. A könyv gyakran használt nyomtatékul idézeteket is jeles költöktől. A mű Grill Károly udvari könyvkereskedése bizománýában jelent meg.

Akadémiai értekezések. Az akadémia osztály-ülésein felolvasott értekezésekből újabban tizenhárom füzet került ki saját alól. A *történelmi tanulmányok* körébl: *A magyar alkotmány fölfüggesztése 1673-ban*, *Dr. Károlyi* Árpádtól, ára 40 kr. és *Az 1683-diki táborozás történetéhez*, *Thaly* Kálmántól, ára 30 kr. *A nyelv- és séptudományok* körébl: *Pelegdi* Miklós mester magyar katekizmus 1562-ből, *Majláth* Bélától, ára 10 kr.; *A számlálás módjai és az év hónapjai*, *Hunfalvy* Páltól, ára 20 kr. és *Káldy* György nyelve *Dr. Kis* Ignácztól, ára 50 kr. *A társadalmi tudományok* körébl: *A vasuti ügy s a posta- és távirali ügy közti összeköttetés Magyarországon*, a közlekedési és név szerint a vasuti jog szempontjából, *Wenzel* Gusztávtól, ára 20 kr. *A természettudományok* körébl: *Hunyady* mezei *Ányó* vízvei, *Dr. Hankó* Vilmostól, ára 10 kr.; *Uj vagy kevésbé ismert hazai gombák*, *Kalchbrenner* Károlytól, ára 50 kr.; *A rovarok dímorphiszusról*, egy táblarájjal, *Horváth* Gézáttól, ára 40 kr. *A matematikai tudományok* körébl: *Astrofizikai megfigyelések* egy táblával, *Konkoly* Miklóstól, ára 30 kr.; *Egy új spektroskop* egy táblarájjal *Gotthard* Jenőtől, ára 20 kr. és *Adatok Jupiter és Mars bolygók fizikájához* három táblával, *Gotthard* Sándortól, ára 40 kr. *Az emlékezésdeklől* meg-

jelen a Domanovszky Endréé, melyet Mihályi Károly tag fölött tartott.

Füzetes vállalatok. Gelich Rikárd tábornok művéből «Magyarország függetlenségi harca» a 9-ig füzet hagyta el a sajtót s ezzel kezdődik a második kötet. Ez a képviselőház 1848. nov. 29-iki kiáltványát, V. Ferdinánd lemondását, Ferenc József trónraléptét, s az ez időbe eső hadi eseményeket tárgyalja. Ára 40 kr. — A Knorr-féle «Magyar általános levelező» tizenkettődik füzetét bocsátotta közre ifj. Nagel Ottó, ára 30 kr.

Folyóiratok. A «Magyar könyvszemle»-ből, melyet a nemzeti múzeum könyvtára ad ki, ismét tartalmas kötet hagyta el a sajtót. A sokféle bibliografiai kisebb közlemény mellett tizenegy nagyobb cikk van benne. Általános közérdekű Nagy Sándortól «Horvát István kéziratai a nemzeti múzeum könyvtárában», ismertetvén a híres tudós kiadott iratait, naplójegyzetét, levelezését, s figyelemre méltó arra is, hogy ez évi május 3-án lesz százados évfordulója Horvát István szül-tésének s a múzeum, melynek Horvát István ád szentelte erejét és melynek könyvtára annyit köszönhet az ő alapvető munkásságának, kétségkívül kegyelettel fog megemlékezni az elhunytáról. Pulszky Ferenc az elhunyt Hegedüs Kandik Lajos emlékeztetésén szentel meleg sorokat, egy másik cikk a szintén elhunyt Mirese János levéltári kutató érdemeiről szól. A többi közlemények Majláth Béla, Komáromy András, Csontosi János (a szerkesztő), Barna Ferdinánd, Fejérfalvy László, dr. Szinyey József stb. tollából valók. A «Könyvszemle» következő kötete fogja közölni a bibliografiai kimutatást az 1883-iki magyar irodalomról. — A «Nemzeti népszerűség» februári száma számos jó cikket közöl a névelés ügyében. Adja egyszerűsége a közérdeklődőket oly kiváló érdemeket szerzett Bugozány Áron arcképét és életrajzát Kiss Arontól; továbbá Felméry Lajostól «A nők felsőbb oktatása földrajzunkon és másutt», stb. — A Kolozsvári megjelenő «Keresztény Magyarok» januári-februári füzetével, 19-ik évfolyamába jutott; Péterfi Dénes és Kovács János szerkesztik. Egyház- és iskolai ügyek dolgotokán kívül mindig van benne történeti közlemény is, a reformáció vagy a hazai művelődés régibb adataiból. Két hónap ad egy füzetet, s az ára egész évre 2 ft. — Az «Ungarische Revue» februári füzeté közli egész terjedelmében Gyulai Pálnak a Kiszalad-társaság ülésén Arany Jánosról mondott jeles emlékbeszédét; ezt követi Salamon Ferenc értekezése a millenariummról; aztán Szilády Sándor történelmi értekezése Absolon Dániel külföldi követségéről. Az akadémia ülésének ismertetése, a magyar hírlapirodalom fejlődése és statisztikája s végül könyvtársági rovat egészíti ki a tartalmas füzetet, melynek ára 50 kr.

Magyarország tisztiz cím és névtára. munkát ad ki az országos statisztikai hivatal. Utóljára 1879-ben jelent meg ilyen kézi könyv, de az azóta történt sok változás és főképp a múlt évi megyei tisztújítások új kiadást tettek szükségessé. A mintegy hatvan ivny műben közölve lesz az új közigazgatási beosztás, az összes világi és egyházi hivatalokban levőknek név- és címjegyzéke, stb. Előfizetési ára 3 ft., bolti ára 4 ft. les. Az előfizetési pénz e hó végeig az országos statisztikai hivatal iroda-igazgatóságához küldendő. A munka júliusban lát napvilágot.

Előfizetési felhívások. Vászárhelyi (Staudner) Mátyás ref. lelkész előfizetési íveket bocsátott ki költeményre, melyek 8—10 ivny kötetben májusban jelennek meg, s egy forintjával rendelhetők meg. Bööre ezimezve, n. p. Marosvásárhely. — Gárdonyi Géza pedig «Szellemi szalóni-szelepek» ezimen humorisztikus novellákat ad ki; arra is egy forint az előfizetési és szerzőné Sárvártt (Vas megye) rendelhető meg.

A mi parasztjaink. ezimű kötetre hírtel előfizetést Szegedről Palotás Fausztin, ki eddigi népeleti rajzaival és elbeszéléseivel figyelem keltett tehetsége iránt. A tíz ivre terjedő kötet az alföldi tanúi életből nyolcz elbeszélést és rajzot ad. Előfizetési ára 1 ft., mely Szegedre, Burger és társa könyvkiadó-hivatalába intézendő.

Pályázat. Az országos gazdasági egyesület 300 franknyi jutalmat tűz ki oly műre, mely az iskolakiraképkéntári intézmény érdekében kimutassa az akadémiákat, melyek az intézmény terjesztésének hazánkban utjának államok, adjon gyakorlatias utmutatást arra nézve, hogy mily módon lehet az intézmény hazánkban is népszerűbbé tenni, a netalán fenntartó halálteleket eloszlatni és főképp odahatni, hogy hazánk mindez tanítói azt lelkesedéssel folkarolja, annak innél tágabb körű elterjedését előmozdítamák. A pályaművek szeptember elsejére az orsz. gazdasági egyesület titkári hivatalához küldendők.

Uj zeneművek. A Rózsavölgyi-féle műkereskedésben megjelentek: «Ha ő nevet» keringő, ének-

hangra zongora-kísérettel szerző Bánfi Sándor; b. Splényi Odónné Blaha Lujza asszonynak ajánlva, a csimlapon a művésznő három nevető arcképével; ára 1 ft. — «Száirai emléke» mazur-polka Huszka Tivadartól, «Allice» tipográf, «Rip van Winkle» dalmalai után Herzenberger Istvánól, Pálmai Ilka asszonynak ajánlva, kinek jelmez-képe a csimlapon látható; a két utóbbi zenemű mindenikének ára 60 kr. — A «Harmonia» társulat bizományában pedig «Fűző szivből» három magyar dal jelent meg, szövegét írta Pálmai Ilka, énekhangra és zongorára szerző Kereszthy István; ára 80 kr.

Bertha Sándor, Párisban élő művész hazánkfiától, ki a Párisban tartatni szokott nemzetközi irodalmi fölolvadásokon is Magyarországot buzgógn ismerteti, egy szép és magyaros zongora-darab jelent meg Párisban O'Kelly kiadásában ily cím alatt «Air Hongrois varié». A darab, melyet szerzője Weber Jánosnak ajánl, klasszikus stílyú változatokat tartalmaz; ára 1 ft 20 kr.

Csiky Gergelytől a nemzeti színház drámaíró bizottsága ismét új társadalmi színművet fogadott el. Címe «Buborék». A budai szinkörben a nyáron Csóka Sándor kassai szinuszgató társulata fog előadásokat tartani, miután a budai színházak bérletje, Peleki Miklós még az idén nem foglalja el helyét a szinkörben.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 3-iki ülése az első osztályé volt, s először is Vámbéry Ármin mutatótt be nagyobb dolgozatot. Azokra a támadásokra szóló válasza ez, melyekben az akadémia előtt részesítették a magyarok eredetéről írt munkáját, főképp Hunfalvy Pál és Budenz József. Vámbéry nem olvasta föl a választ, hanem benyújtotta könyomatastra, s csak a rövid előszót adta elő, melyben azt mondja, hogy a török-tatár eredet ellen intézett támadásra teljes objektivitással válaszol, nem úgy mint ellenfelei, kiknek kritikái szenvedély és személyeskedés diktálta tollba.

Bogisich Mihály ismertette ezután Huszár Gálnak 1574-ből fennmaradt énekes könyvét, az előadást énekekkel és zongorával és kísérvén. Huszár Gál e könyve ismeretlen volt eddig, csak egy példány van belőle az eperjesi evang. főiskola könyvtárában. Huszár Gál egyike ama magyar hitújítóknak, kik a 16. század közepén a lutheránus felekezést mindinkább leszorították s Kálvin tanait egész hévvel terjesztették. Debreczenben, Magyar-Ováron és Pápan viselt prédikatori hivatalt. Huszár Gál több rendbeli irodalmi működése által emelkedett ki társai közül. Legnevezetesebb műve, illetőleg gyűjteménye az 1574-ben Komjátában írt s Debreczenben kinyomatott hangjegyes énekeskönyv. Ez a magyar középkornak irodalmi vagy helyesebben szólva nyelv- és zenetörténeti kincsesháza. Már az is nagy érdeme, hogy részletesen leírja a protestánsok akkori egyházi szertartásait, melyek még igen hasonlítottak a katolikus egyházéhoz. Czfalot továbbá arra a téves állításra, mintha a magyar nyelvű egyházi énekek csak a reformációval zenülett volna meg hazánkban. Huszár Gál az előszóban nyíltan mondja, hogy a mi szépet talált, átvette a katolikusoktól, s ezeket mint általában ismerket nem is látta el hangjegyekkel, csak idézi, hogy ez vagy amaz ismert dallam szerint énekelendők. Van a himnuszok közt egy, melynek szövege a nádor-kodexből ismeretes, s a 13-ik századból ered. Itt dallama is megvan, valószínűleg az ósági dallam. Bogisich úgy ennek, mint több más darabnak a dallamát is bemutatná.

Szilády Áron azt a megjegyzést tette az értekezésre, hogy nem lehet vita tárgya, vajjon voltak-e magyar énekek a reformáció előtt. A ki ellenkezőt állít, azokat megzsfatólják kodexaink. De kitűnik ez Telegdi prédikációs könyvéből is, mely három évvel korábban jelent meg, mint Huszár Gál gyűjteménye. Az érdekes előadást nagy közönség hallgatta.

A képművészeti társulat e hó 9-én d. e. 11 órakor tartja évi közgyűlését a műcsarnokban. A napirend tárgyai közé tartozik az alelnök választása is. A társulat a múlt évre előirányzott 73,817 forintnyi összes kiadásból tényleg 69,510 frtot költött, összes bevétele pedig harmaddal évsz frttal tett többet (75,058 frt) mint előre számították. Az idei költségvetésben a kiadásból 51,852 frtra, a bevételek 57,908 frtra vannak téve.

A történelmi társulat e hó 6-iki ülésén Thaly Kálmán tartott felolvasást Beresényi Imre életéről. Thaly a Magyarországon kiváló fontosságot vitt, majd Franciaországban is szerepet játszott Beresényi-család történetéhez rogen gyűjtö az adatokat, s azok feldolgozásához is hozzáfogott. E nagyobb munkából azt a fejezetet mutatta be, mely II. Rákóczi Ferenc híres generálisának, Beresényi Miklósnak

uagyatyjáról szól, a ki fiatalabb éveiben Erdélyben élt, Bethlen Gábor udvarában, majd II. Ferdinánd császár hívei közé lépett, s Prága alatt 1639-ben a svédök elleni harcban esett el.

Beresényi Imre buzgó katolikus volt s ezért nagyon tartózkodón viselte magát Bethlen Gábor fejedelem politikája iránt. Erdélyt, hol a Beresényi-család Izabella királyné idejében telepedett le, Beresényi egy véres esemény következtében hagyta el. Ugyanis Széken, hol családi kastélya volt, viszályban élt a protestánsokkal, mert ezek közeli templomából behalatszott az ének. Egyik husvétkor a kastélybeliek annyira ingerelték a népet, hogy ez fölázadt, s megtámadta a kastélyt. Beresényi a támadók közül többet leölt, de aztán menekülni kellett a felbőszült tömeg elől, mely kastélyát lerombolta. II. Ferdinánd császár oltalmába helyezte magát, s örömmel fogadták az eszes férfit, ki külföldön, Palesztinában is járt, s dinasztikus értelet mellett sok képzettséggel bírt; a pénzügyi tudományokban és még inkább a diplomáciában nem közönséges tehetség volt. Ferdinánd fontos követségben küldte egyszer Erdélybe, Rákóczi György fejedelemhez. Erre vonatkozólag fennmaradtak az okiratok; még a beszélgetés leírása is, melyet Beresényi a fejedelemmel folytatott. A protestáns svédök betörése Csehországba nem hagyta nyugodni Beresényit, kardot kötött, külön magyar sereget toborzott, s egy roham alkalmával Huszárai élen esett el. Huszárai csak hét halálos sebből vérző holttestét tudták megmenteni. Thaly érdekes felolvasást élnék figyelemmel kísérték és végül megjeljenerték.

MI UJSÁG?

Az országház fölépítése tíz év alatt fog történni, tehát a honalapítás ezredéves jubileumára akarnak elkészülni vele. A Margit-híd környékének ma még tökéletesen kietlen vidéke is átalakul akkorra. A felső Dunasortól a hidig új palotasor emelkedik, melyben ligetes térség közt fog állni az országház.

Az ötvösművek kiállítását naponként sokan látogatják. A 30 kros belépti jegyi napokon a látogatók száma rendszeren megíti, sőt meghaladja az ezret. Műtárgyak is folytonosan érkeznek. Mátyás király kelyhének a kiállításra való megszerzése végett Pulszky Károly Bécsbe utazott. E kelyhet Mátyás király Bécs-Ujhely elfoglalása után ajándékozta az ottani polgároknak. Hibák esvén benne, az osztrák város most stilszerűleg restauráltatta, s valószínű, hogy azt fogja engedni néhány hétre. A kiállítás márcz elsején fog nyílni.

Petőfi kézirata. A Petőfi-társaság kézirattára a nagy költő egy tréfás magánversesekjével gyarapodott. Egy vidéki földbírtokos küldte be a negyvenkét évvel ezelőtt írt kéziratot, mely két versorban így hangzik: «Ha messze leszek is föld vettetődvé, Ne legyek áltálad elfelejtetődvé. Pozsony 1841. Petrorich Sándor opsiteo».

Budenz József érdemes tudosunk negyedszázados irodalmi működése emlékre tisztelői és tanítványai egyetemen 16-án délelben ünnepélyt rendeznek az a magatérben. A tanítványok részéről Vikár Béla mond üdvözlő beszédet; az albumot Simonyi Zsigmond akadémiai tag nyújtja át; a bölcsészethallgatók segélyegyletének diszoklevelét Kadozca Elek. A tud. akadémia részéről Hunfalvy Pál, az egyetem részéről pedig Szabó József rektor üdvözlök a tudós férfit. Este lakoma lesz a Hungáriában.

A csángótelepről. A csángó-magyar-egyesület legújabbán 5000 frtot küldött Gromon Dezső kormánybiztosnak, hogy a csángóknak földmívelési czikkeit vásároljon. 200 eke már meg is van rendelve a számukra. A múlt év végén Gyurgyevón 1901. Hertelendyfalván 549, Nagy-Györgyfalván 816, az egész telepen tehát 3265 csángómagyar volt. Hertelendyfalván és Nagy-Györgyfalván az iskola már e hó végén teljesen kész lesz. Az egészségi állapot is kedvező. Szóval azok a panaszok, melyek nemrég a lapok hasábjain is fölhangzottak, lassankint tárgyaltamává válnak.

A magyarországi tűzoltók szövetsége Fiumében akarta megtartani az idén nagy-gyűlést. Azonban Fiume horvát lakossága olyan hangulatot tanusított e ter ellen, hogy valószínűleg más város választanak a gyűlés helyét.

Az országos képtár kézírás-gyűjteménye igen becses darabokkal gyarapodott. A néhai kitűnő tájképfestő, Markó Károly rajzait, leánya, Tivoliné, a közoktatásügyi miniszternek ajánlotta föl, ki azokat az országos képtárban helyezte el. A gyűjtemény 224 rajzból és vázlatból áll.

Lewinsky felolvasása. A bécsi Burg-színház jeles művésze, s Petőfinek oly lelkes tolmácsa a német közönség előtt, Lewinsky József e hó 4-kén a rednt kisebb termében tartott szavaltati előadást, német nyelven, a magyar írók nyugdíjintézete javára. Budapestben még mindig elegend vannak, kik a magyar költőket német fordításból ismerik meg. Másokat pedig természetesen érdekel, hogy idegen nyelven milyének a magyar költészet termékek, s hogy mit nyerne oly kitűnő szavalt előadásában. Az érdeklődés tehát ezuttal is megvolt, s a terem megtelt, a mennyire csak lehetett. Lewinsky a Neugauer László fordítása szerint adott elő minden darabot, gazdag hangfestéssel, a részletek művészes kidolgozásában.

Az estély Jókai Mór «Barak Hageb asszonyai» című ismert elbeszélése felolvasásával kezdődött. Főleg a hölgyek nagy érdeklődéssel kísérték az elmsés és a nő dicsőítésével végződő novellát. A közönség nemcsak Lewinskyt, hanem a jelenlevő Jókait is zajosan megjelente. Ezután Kiss József «Mese a varogépről» című költői beszélye következett. A kissé hosszú felolvasás nem fáradsztotta ki a hallgatókat, mely a költemény hatásos utolsó jelenetét élenként megtapsolta. Kiss Józsefet is megjelente. Az estély fénypontja azonban az ezután következő Petőfi-ciklus volt. Lewinsky Petőfinek nyolcz-tíz, részint humoros, részint komoly költeményét olvasta fel s mindegyikkel felvilanyozta a közönséget, mely minden egyes darab után hosszas tapsal adott elismerésének kifejezést. Lewinsky a mély humorát és erős szenvedélyt verseként egyenlő művészetet adta elő, végül a híres csatadallal egészen elragadta hallgatóit.

Spiritista mutatványok a trónörökösnél. Mióta Bastian spiritista «medium» mutatványait János főherceg lelélezta, az udvari körökben élnék az érdeklődés a spiritisták üzemel iránt. E hó 2-án, a trónörökös termeiben, kis udvari antispiritista mutatványokat rendeztek, melyeket egy angol, Stuart Cumberland tartott, ki a meglegő mutatványokhoz felvilágosításokkal szolgált.

Cumberland bebizonyította, hogy ő képes gondolatok eltalálni. Bekötötték szemét, aztán megfogta egyik kezét annak, kinek gondolatát eltalálta, s elvezette ahhoz a tárgyhoz, melyre gondolt. Legelőbb a trónörökös kérdezte, hogy mire gondolt ő egész nap. Cumberland erre keresztül vezetve néhány szobán, az egész társasággal együtt, s egy hőmérő előtt állt meg. A trónörökös valóban a rossz időre gondolt. A társaság csodálkozása nagy fokú volt. Majd egy nagy fekete kutya hozta. A trónörökös bevalotta, hogy most csakugyan arra gondolt. Stefánia hercegnő kíváncsiságára megmutatta, hogy mikép lehet valakinek karjára felhuzni egy karpereczt, vagy gyűrűt, habár összeszorítja is mind a két kezét és ujjait. Gr. Bombelles karjára tett föl egy pereczt. Legnagyobb meglepetést okozott azonban, hogy Cumberland kitalált három nevet, a mit a trónörökös papírseleltre írt föl. Ezután Stefánia főhercegnő azt az óhaját fejezte ki, hogy Cumberland most az ő gondolatát találja ki, — de egyuttal tudni adta Pálffy grófnak, hogy mire gondolt; Cumberland megfogta a gróf kezét, s a társaság élen gyorsan keresztül ment vele több szobán, végre egy sötét helyiségben megállott, s rámutatott egy ott függő képre. Midőn világot hoztak a szobába, látta, hogy Cumberland a Zsófia főhercegnő arcképét jelölte ki, melyre Stefánia főhercegnő valóban gondolt. Cumberland a gondolatok eltalálásáról azt mondta: «Voltaképp magam se tudom megmagyarázni; képes vagyok akarát nélkülözni lemmi és ilyenkor más ember akarata uralkodik fölöttem és ennek engedelmeskednem kell.» Ezután felkérte azokat, a kikkel a kísérleteket tette, hogy gondolataikat összpontosítsák a tárgyra, melyet elműjükben forgatnak és a helyre, a melyen ez a tárgy van. A hó e föltételek nem voltak meg. Cumberland nem bírta a gondolt tárgyat eltalálni. Így pl. Weilen udv. tanácsost a trónörökös felkérte, hogy gondoljon egy kitömött ebre, mely a trónörökös tekéző szobájában van. De Weilen nem tudta, hogy az a szoba hol van és mikor kezdé Cumberland homlokára tatta és ez megfogta a másik kezét, darab ideig fel s alá járalkált a szobákban, minden eredmény nélkül. Ekkor Weilen ur az egyik ajtóra gondolt, mert úgy vélte, hogy ez az ajtó a tekéző szobába vezet; most Cumberland is, bár szemei be voltak kötve, ezen ajtó felé irányzá lépteit. Ezután más themát választottak; Weilen egy iratra gondolt, melyet pár nappal ezelőt a trónörökösnek küldött és a melyről tudta, hogy a dolgozó szobában van az iróasztalon. Most Cumberland is bátrabban

lépett fel; Weilennel bement a trónörökös szobájába, az iróasztal felé fordult és újval rámutatott egy iratosmóra. A kérdéses irat csakugyan ebben a csimlapon volt.

Volkmannekoltó siremlékére eddig 2743 frt gyűlt össze, sokkal kevesebb, mint a mennyire az emlékbizottság számított. A bizottság annak tulajdonítja ezt, hogy a közönség abban a hitben van, hogy az összes begyűlt összeg csupán egy siremlékére fordítatik, holott abból a zeneakadémiában egy márvány mellszobrot készítenek, s egy Volkman-alapítványt tesznek, szegény zeneakadémiai tanulók segélyezésére.

A leggyorsabb postavonatot most rendezte be az Egyesült-államok főpostamestere, Jewell marshall New-York és Chicago között. E vonat segítségével a két város közt most 12 órával gyorsabban közlekedik a posta, mint előbb s ez áltál a nyugoton fekvő államok 24 órára nyerne. Az újítás külön vonatot tett szükségessé, mely kizárólag a postát szállítja s New-Yorkból hajnalban 4 1/2 órakor indul. A fehérre festett «The Fast Mail» («a gyors posta») föliratú vagonok közül kettesen csomagok vannak, a másik kettőben pedig valóságos irodák, hol a 965 angol mérföld hosszúságú vonalon a leveleket és csomagokat rendezik. A rendes állomásoknál a vonat meg sem áll, hanem az illető csomagokat kidobják s a fölveendő csomagok előre elkészítve az állomásokon vasdaruk segítségével lökötnek be. A «Light ning-Postal-Train» nevű vonat első utja alkalmából New-Yorkból 33 tonna sulyu csomagot vitt, hozzá nem számítva mintegy 50,000 hírlapot, melyeket az állomásokon osztottak szét. Albanyban hozzájött a bostoni és új-angliai posta 17 zsák levelel és 150 zsák újsággal. Itt 14 percziig sajnáztak a s alatt reggeliztek. Chicagóba másnap reggel 6 óra 27 perczkor értek. Így tehát 966 angol vagyis 193 német mérföldnyi utat alig 24 óra alatt tettek meg. Egy óra alatt 8 1/2 mérföldnyi utat tettek. Elkhardtban s már előbb Toledo és Laporte közt szünetelni kellett kissé, mivel a kocsik tengelyei a gyors menet következtében fölhevültek. Elkhardtól Chicagóig kipótolta a vesztett időt a gépvezető, azonban igazgatottsági oly nagy volt, hogy elájult, midőn a chicagói pályaudvarba érkezett, hol a rendkívüli vonatot nagy néptömeg várta s éljente.

Dob-sorsolást rendeztek Nápolyban a városi szegények számára. Minden nyeremény egy kis dob, melyen első rangú festőköt különbözők voltak. A sorsolásnak rendkívüli sikere volt, mivel e művészi emlékeket szoba-diszítésre használják.

A magyar-francia biztosító részvénytársaság (Franco-Hongroise) életbiztosítási osztályához 1884 febr. hóban benyújtott 364 ajánlat 746,301 frt összegről. Ebből esik haláleseti biztosításra 173 ajánlat 412,450 frt és kihalásizási biztosításra 191 ajánlat 333,850 frt összegről. — Kiállításról 153 haláleseti kötvény 362,050 frt és 169 kihalásizási kötvény 378,600 frt összegről, összesen tehát 322 kötvény 740,650 frt biztosított összegről. — Ez év folyamán érkezett összesen 661 ajánlat 1,269,060 frt összegről, és kiállításról 544 kötvény 1,109,150 frt biztosított összegről.

A «Jogtudományi Közlöny» márczius 7-iki (10-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Az elővizsgálat a magyar bűnvádi eljárás tervezetében. Dr. Barna Ignác budapesti keresk. akadémiai jogtanártól. — Még egyszer a közjegyzői törvényjavaslatról. Enyesikei Gábor sátoralja-újhegyi ügyvédől. — Tanulmányok a magánjog dogmatikájából. Dr. Farkas Lajos kolozsvári egyetemi tanártól. — Törvénykezési Szemle: A perföljgyezés kérdéséhez. Dr. János Károly abony-szántói kir. járábírótól. — A helybenhagyó másodbírószágról ellen esküvel eldöntött perben beadott felelkezés hatályáról. Dr. Holländer Lajos kassai ügyvédől. — Foglal-e magában a követelőnek követelésére vonatkozólag tett «nem kell kijelentése joglomondást? Asztalos János pécsi ügyvédől. — Nyílt kérdés. — Különfélék.

MELLEKLET: Curiai Határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségű határozatai. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

Egy gyógyszerkötő jubileuma. Azon szer, mely már egy negyzed század óta van forgalomban, a nélkül, hogy a közgyelmelet különös földiesrésekkel akarta volna magára vonni, gyógyhatása által még meghonosult a közönség körében úgy, mint előbb semmi más.

Az 1859. évben nyerte a Württembergből bevándorolt Weber Károly az engedélyt a budai tanácsolt, hogy az általa feltalált gyógyszervízszámt szabadon elámsithassa. A feltaláló már régen a sirban nyugszik, alkotása azonban áldossá vált mindazokra, kik szenvedéseiktől e szer használatát által szabadultak meg. Ezen időszak alatt sokan akarták hasonlóval megkérni a gyógyszervízszámt kizsoronítani, azonban rövid idő múlva a szenvedők ismét csak ezen egyszerűen azonban jótékonyan ható szerre tértek vissza, s a

köszvénygyászalon palotában és kunyhóban egyaránt használtatott, s halálán emlékeztet meg mindenki felalójáról.

Török József gyógyszerész urnak Budapestben nem csak érdeme van ezen köszvénygyászalon meghonosítása körül, mert ő volt a ki ezt folyton terjesztette, s három évtized óta küldetik ez szét a szélrőzsa minden irányába. Talán ez az egyetlen gyógyszerkötő, mely ilyenmő szenvedések ellen Magyarországon készítették, magát fentartja s számos versenyt átélt. Mintán engedélyeztettsége 25-ik évfordulóján van, bizonyára megérdemli, hogy esendes jubileumáról röviden megemlékezzünk.

HALÁLOZÁSOK.

A képviselőháznak ismét halottja van: GRÓFALVY ALBERT képviselő, előpataki földbírtokos, ki február utolsó napján hunyt el, 46 éves korában, Előpatakon. A Deákpartnak volt hiva és több országgyűlésen képviselte az ifyfalvai kerületet. Többi közt a székelyföldi bányáipar emelésén is sokat fáradozott.

Dr. WAGNER ENDRE, a főváros egyik legismertebb és népszerű férfi, főleg a polgári körökben nagy bizalomnak örvendő orvos, Budapest városi bizottságának tagja meghalt. Nemrég tízezer frtot adott jótékony czélokra, alig pár héttel ezelőt pedig kétezer frtot küldött hasonló czélra a polgármesterhez, kiköve, hogy nevs titokban maradjon. Két fia és két leánya gyászolja, nyugszinten széles körű rokonság közte veje; Mendl István ismert fővárosi polgár. Hetvenkét évet élt s nagy részét közt tevétekk el. Holttestét a nyíramegyei Kovács helységben levő családi sírboltba szállították.

Dr. PILLITZ VILMOS, a budapesti műegyetem nyilvános rendkívüli tanára, a horizáti vegytan hivatott művelője, 36 éves korában elhunyt. Tanulmányait külföldön végezte, s ismeretekkel gyarapodva tért haza, a szakirodalomban is esakhamar jó nevet szerzett. Néhány év előtt találta fel a must-méret, mely azóta általános használatba jutott. Szép tehetségeit gyorsan elnémította a halál. Koporsójánál dr. Kohn izr. hitsonok mondott gyászbeszédet.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: GR. BETHLEN SÁNDOR, egykor Szolnok-Doboka megye főispánja, több országgyűlés képviselője, az erdélyi főrangnak egyik közbecsületben élt tagja, 62 éves korában. — GR. WESCHERMEYER JÓZSEF, a hazafias Wenckheim-család tagja, ki San-Rembóba ment gyógyulást keresni, s ott vetett véget életének a halál, e hó 3-án. — Dr. BAKOS MIKLÓS, Nagy-Kőrös egyik tisztelt orvosa, 58 éves korában. — MATASOVSKY JÓZSEF, lechnici prépost és gácsfalusi plébános, jótékony, derék lelkész, 65 éves korában, Gácsfalun. — SZIVÓS MIKLÓS, bírtokos, becsült férfi, 71 éves korában a pest-megyei Alsó-Dabason. — MOLNER FERENC, m. kir. vasútépítő mérnök az állami vasuti főfelügyelőségél, a szlavoniai Lukácsiban, hol sógoránál, Bene Károly urodalmi főerdésznel keresett gyógyulást. — RACZ JÓZSEF, miskolci törvényszéki bíró, jelesen képzett és rokonszenves fiatal ember. — BITTERA MIKLÓS, a zólyomgyeji nagy-szalmai járás segélyszolgabírája, 45 éves korában. — VADNAY FERENC, földbírtokos s hítes ügyvéd, Vadnay Barna törvényszéki bíró egyetlen fia, 39 éves korában, Miskolczon. — Dr. ZOFFMANN KÁROLY, kedvelt orvos. Veresen. — Dr. MÁTYÁS SÁNDOR, katonai főorvos, Nagy-Károlyban. — LADÁNYI JÓZSEF, nyug. néptanító, Dr. Ladányi István fővárosi ismert orvos édes atyja, 73 éves korában. — HORVÁTH BALINT, földbírtokos és megbizottsági tag 69 éves korában, Veroneczon. — PETRÁIS GYÖRGY, honvédhadnagy, Székesfehérvárról. — BÍRÓ RACZ GYÖRGY, drágonyoshadnagy, 21 éves korában, Sopronban. — MENNER EDE, a Luczenbacher Pál utódainak» özgyvezetője, 41 éves korában, Budapestben. — SCHLESINGER LIPOT, Székesfehérvár egyik első kereskedője, hosszas betegeskedés után.

Öz. POLÁNYI ISTVÁNNA, szül. Csérepny Zsuzsánna, Kazár Emilnek, lapunk dolgozóitársának szeretett anyósa, 57 éves korában, gyorsan köveve néhány hét előtt elhunyt férjét. — THURÓCZY JÁNOSNA, szül. Palásthy Éva, Thuróczy Vilmos nyitrai törvényszéki elnök és dr. T. Károly megyei kórházi orvos édes anyja, 69 éves korában. — CSÉREPKÉ JÁNOSNA, szül. Buzalka Judit, jótékonyaságairt is tisztelt nő, Nagy-Tapolcsányban. — ÖZ. FARKAS MIKLOSNÉ, szül. Szócs Anna, 78 éves korában, Szentkirály-Szabadján. — TURÓSNYI JÓZSEFNÉ, szül. Simonyi Otília, nyug. törvényszéki bíró neje, 64 éves korában, Budapestben. — MADARASSY DÁNIELNÉ, szül. Bozóky Borbála, 64 éves korában, Pátyodon. — KELLER BERENDEKNÉ, megyei alszámvéve neje, Esztergomban. — PAPP KÁROLYNÉ szül. Wendlik Teréz, adópénztárnok neje, 39 éves korában, Kolozsvárról. — BELLOVAY JÁNOSNA, szül. Adók Rozália, szegény éves korában, Szegeden. — KUNA JENŐNÉ, szül. Bernolák Mária, a verscezi albíró neje, 33 éves korában. — PUKLER JÓZSEFNÉ, szül. Belezmány Ida, vasuti mérnök neje, 30 éves korában, Szatmártól. — FARKAS NELLI, Farkas János szabadkai köztisztelő polgár 16 éves leánya. — KRÁNZLIM MIHÁLYNÉ, szül. Fischpach Lujza, 52 éves korában, Győrött. — CZEDER JULISKA, Czeder Márton felsőbányai ref. lelkész ötéves leánykaja.

Nyilvános hirdetés

Ausztria és Magyarország összes lakosaihoz!

A t. cz. község őrsái részvétele folytán a nyilvános lapokban megjelent hirdetések által ajánlt végeladás iránt a Kunze Schmidt János Károly féle 121 évig fennállott nagy üzletlész hagyatékának árúraktára több mint hét harmaddal kevesebb lett, s az örökösök az utolsó értekezleten elhatározták a meglevő árúkezellet eladását mártól kezdve még csak három hétig folytatni. A ki tehát pompás és kitűnő árut majdnem ingyen akar magának szerezni, a megrendeléssel saját érdekében siessen.

Hogy a nyomtatásban zavar ne okoztassék, a tárgyak előbbeni darabszáma meghagyatott.

Következő árúk vannak még készletben:
 4600 darab női ing legfinomabb angol chiffonból és valódi svédli himzés-beállítású, egy valódi műhímzés; darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr.
 1500 darab női éjjeli corset, ugyanolyan minőségű, nagyon hosszú és egész hosszában svédli himzés-beállítású, előtte elegáns kiállítás. Díszes darab minden nőnek, darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr.
 Ugyanazok nehéz baréttól, drója 1 frt 60 kr.
 5600 darab női alsósoknya legfinomabb szürke vászonzól valódi svédli selyem sávokkal díszítve, darabonként 1 frt 40 kr., tuzatonként 15 frt 50 kr. Ugyanazok vörös erőnléből dróbnként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr.
 Ugyanazok nehéz nemesből, drója 1 frt 75 kr. Ugyanazok legfinomabb és legnehézbe posztóból legfinom, pamukkal hímzve és körül pluszra fodrokkal és kisipkéséve, drója 2 frt 50 kr.

3500 darab férfing legfinomabb angol chiffonból, 4-szeres mell, sima vagy hímzett és tetszés szerinti nyakkötéssel, dróbnként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr.
 1500 tuzat damasz asztali garitúra, virágokkal átszőve; egy alsós, és 12 szerviz 3 frt 85 kr. Minden hában nélkülözhetlen és csodás csodás.
 3000 tuzat török törökösön kézzel beszőve, minden darab külön ömesehajtogató, vörös csikokkal és hosszú rójtokkal ellátva, legfinomabb pluszra, pompás szépségű. Tuzatonként 3 frt 75 kr.

2000 darab nagy női kendő legfinomabb berini pamutból szőve, hosszú rójtokkal, roppant hosszúságú és szélességű folytán, *öltönydarab, uti lekárdó, ágyterítő, női szőcs gyanánt alkalmazhatók, s még 20 évi használat után is belőlük 2 elegáns öltözet készíthető; általuk felelő kabát, esőköpeny, női palétot teljesen nélkülözhetők; 1. minőségű előbb 15 frt, most csak 5 frt 85 kr. II. minőségű előbb 12 frt most csak 4 frt 85 dbja.*

300 vég házi vászon, teljes 30 rőt, legjobb, legnehézbe, legtehezebb gyártmány, házi használatra; 1 vég 5 frt 50. A pamut ára roppant emelkedik, a vászon nem sokára még egyszer annyira fog kerülni; minél fogva mielőbbi megrendelés mindenkinek ajánlatik.
 500 db. selyem ágytakaró, legnehézbe lyoni shappelyemből, két fél fehér vörös és sárga csíkos; drója 4 frt bántulatos olcsó.

320 tuzat selyem "sekendő" legnehézbe lyoni selyemből, minden színben, minden db. más színben; nyakkendőkre is használhatók; csak 1 frt 350 tuzatja.

350 gobelin készlet, két legfinomabb ágyterítő és asztalterítő, báronyofalt, színezégekben pompás kivitelben az egész készlet, csak mind a 3 db. ára együtt csak 1 frt 750.
 5000 drb. lepedő, jó anyos bőrvászonzól, tökéletes még a legnagyobb ágyra is, varrás nélkül, dróbnként 1 frt 35 kr., tuzatonként 15 frt.

Mindenki a ki egyszeres legalább 15 frt értékű vásárol, rászámlál, tehát ingyen kap egy svájci órat hosszú láncszal, francia aranybronz-plasztikból, melynek pontos járásáért 2 évi jótállás nyújtatik. 1349 Képzés melletti megrendelés (posta-utalvány vagy c. kir. postánál) mellett is az alolrti csig által teljesíthetnek.

Erbschaftsverwaltung RABINOWICZ,
 Bécs, II., Schiffamtsgasse Nr. 20.

KOPASZSÁG, a haj ó-zülése és korpaképződés ellen a naponként érkező bizonyítványok és közönségi iratok tanúsága szerinti egyedül jónak bizonyult szer a

TANNIN-OLAJ
 Dr. Morastól.
 Tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék szomomra Dr. Moras Tannin-olajából még egy nagy palackot küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam hullása teljesen megszűnt, s a sűrű után-növes immar látható is.
 Bécs, 1883. január 5-én.
 First 1. gyógyszerész urnak Prágában, Szerencsének szem magamat Önrel közölhetni, hogy dr. Moras Tannin-olaja hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette, Remélem, hogy e szer segítségével előbbi sz-p hajamat ismét visszanyerem.
 München, 1879. aug. 18-án.
 Wagner Vilmos.
 Zarembo Mária.
 Tekintetes uram! Harmadéves emberem kopasz fejét birni nem valami kellemes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használom volna, ma újra agyagot lennék. E szer néhány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek, bizonyítanak. Emellegve kérem stb. stb. Bukova, 1880. jan. 3-án. Dr. Mikol Jaroslav jószágerő.
 Kapható 2 és 1 frtos palackban. Feltétlenül Magyarországra számára Török dr. gyógyszerésztára Budapest, király-utca. Pozsonyban Pistory Felix gyógyszer, Temesváron Tarcay József gyászert, Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyászert.

ANGOL UJDONSÁG RUHÁKBAN ÉS JELMEZEKBE

Kiállja a versenyt a lyoni bársonnyal az árak egy negyedével. Kékesfekete, elpusztíthatlan, ugysz. minden divatszín.
 1366 UTÁNZATA A GYÁRI JEGYNEK:
NONPAREIL VELVETEEN

NONPAREIL VELVETEEN
 mely két-két méter tulsó oldalán van alkalmazva.
 Könnyű! Simuló! Selyemszerű! Tartós! Kitűnő! Sűrűszővött! Esőcsepp nem piszkítja!
 Bárminemű alkalmazásban pótolja a lyoni bársonyt!
 Kapható minden nagyobb divatárú-üzletben.

Varrógépek, a Wheeler & Wilson Mfg. Co. 1372 New-Yorkból

es. k. udvari szállítók., csakis **Otto Herman-nál** (OHM C. O. UTÓDA) Budapest, V. József-tér 5. Különösen ajánlatnak az egyesével állított új horog-(Greifer)-varrógépek háromféle kivitelben, eszládok és iparosok részér., mint a jelenkorban legjobb varrógépek, a párisi világkiállításban a legnagyobb díjak, "Grand prix" egyikével lettek kitüntetve.

A MOHAI AGNES FORRÁS
 hazánk egyik legszénsavdusabb SAVANYUVIZE
 kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz mind azon koroknál kiváló figyelmezt. melyekben a szervei élet támogatás-á és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.
 Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend. 1883. évben 1 millió palack szállított el.
 Fris töltésben mindenkor kapható
Édeskuty I.
 m. kir. udv. és v. ut.-szállítóval Budapeston.
 Ugyasinté minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Kitűnő illatszerek, a Victoria-illatászat különlegességei.

YLANG-YLANG DE MANILLE, CHAMPACCA DE LAHORE, MELATI DE CHINE.
 Éreleti s igen kellemes.
 Üvegenként 1 frt 50 kr.
 Kül. mőfői illatszerek: frt 1.- Szappan ... frt 1.20.
 Illatsz. szobdörög frt 1.-, 1.50. Rispap ... frt 1.-, 1.50. 2.-
 Hajkenőcs ... frt 1.50. Mosdóvíz ... frt 2.-
 Hajolaj ... frt .80. 1.-, 2.-
PARIS: Rigaud & Cie., 8, rue Vivienne.
 Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer, király-utca 12.

Dr. Lengiel F. nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből annak törzsét megfirták, kifolyik, emble emlékezet óta a legkitűnőbb szépitőanyag nek van ismervé; ha pedig e nedv a fát találó utasításra szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azzal arczol vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggel majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, mintha folytan ez gyöngéde és fehéré vált.

E balzsam kisimítja az arcon támadt redőket és himblőlyeket, fiatal arczszint ad; a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és frisséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt a szeplőt, mőkoltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrtájkát és minden egyéb bőrrszenyvet eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; póstán küldve 10 kralt több.
Fő letét Magyarországra számára Török József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pistory Bódog, gyógyszer, Temesváron Tarcay József gyógyszer, Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

Gyors és biztos segély gyomorhajók és azok következményei ellen.
Az egészség fontartása
 egyes egyedül csak a jó emésztés fenntartása és előmozdítása alapja, mert a jó egészség és a testi és lelki egészség ez az alapja. Ez emésztés szabályozása, a kelte vérvégységek elérésére, a megromlott és hiányos véralakítások elvitálására a legjobban bizonyult hásszer, a már emésztés-átla ismeretes s közkedvelt.

Dr. Rosa életbalzsama,

mely a leghasznosabb s a leggyógyhatásosabb gyógyszerfűvekből a leggyógyhatásosabb gondolat készíttve, teljesen megbízhatóan a legjobban bizonyult be nem emésztett emésztési bántalmaknál, nevezetesen az étvágyhiány, a savgyel felbőgés, a puffadás, émelygés, has- és gyomorfájás, a gyomorfájás, a gyomornak étellel túlterhelése, az élyakosodás, a vértörődés, az arcz cress bántalom, a női beleegés, bélhajok, a riasztók-és lepkornál (emésztési zavarok következtében) ez az emésztés összes működésére döntő hatást, tisztá és egészéssé vért hoz létre, s a beteg testnek előbbi ereg és egészéssé ismét megadatik. Ezen kitűnő hatásnál fogva tehát ez máris a legjobban bizonyult s a leghíresebb nép- és házi gyógyszerrel állított általános életjelének áruvált.

1 palackkal 50 krajczár, dupla áruval 1 forint.
 Több ezer elismerés a díszes írtal van kitűnő ismertetés mellett. Bismarck levelel megköszönésére utasítával mellett más-denkőv megkülönböztet.

Óvás! Minden kellemetlen félreértés kiküszöbölés végett felkérjük a vevőket, mindenütt határozottan csak Dr. Rosa életbalzsamát kéri Fragner B. gyógyszeráránál Prágában, mivel azt is tapasztaltam, hogy némely helyen, ha csak egyszerűen életbalzsamot kérnek, s nem teszik hozzá, hogy Dr. Rosa-féle életbalzsamot, akkor milyen háttérrel kaphatják a főraktáron Fragner B. Dr. Rosa valódi életbalzsama gyógyszerárán szum Schwarzauer Allee Prága, Kleinseite Spornergasse sarkán 205 sz. — Budapest Török József gyógyszerésznél; továbbá a következő városok gyógyszeráráiban: Baan, Bonyhád, Borovics, Debreczen, Eger, Kadarkút, Kapony, Karashebes, Kismárk, Kis-Szeben, Lugos, Makó, Malacka, H-Mászóvár, Miskolc, Sopron, Pozsony, Rétvágh, Szekesfehérvár, Szeged, Szécsény, Szabolcs, Nagy-Szombat, Nagy-Becskerek, S.-A.-Ujpest, Várad, Vág-Sellye, Versecz, Tisza-Ujlak, Zala-Egerszeg.

Prágai egyetem és házi-kenőcs

biztos és kipróbált szer gyulladáskor, sebek és dagasztók gyógyítására. Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyulladásánál, tejfűzés és keményedésnél, a gyermek elválasztásánál, gyűrődésnél, vérdaganatoknál, gonyfakadásoknál és pokolvarnál; körömdaganatnál s az ugynevezett körömgörögölésnél; a kézben, vagy lábán; keményedésnél, duzzadtaknál, mőkő dagasztók, szalmondagasztók, holttestek, kősvényes és csúszó dagasztók; idősleges csukló-lábnál, a láb-térd, kéz és csípőknél; fészakdagasztók; a fekvéstől kisesbedésnél; kipálott láb- és tyukaszor; a fűt-kerék és sörmőforma cserpesedésnél; rovarcsípések által okozott dagasztók; régi vagy genyedt sebeknél; rákos dagasztók; felfűzés-lábnál a csontbirtva gyulladásánál, stb. — Minden gyulladás, dagasztó, keményedés, duzzadás a legrovidebb idő alatt gyógyíttatik, a hol azonnal már a gyonyképződés beállott, a dagasztó a legrovidebb idő alatt teljesen nélkül főzása és meggyógyítja lesz. 25 és 35 kros szelvényekben.

Fül-balsam. A legkipróbáltabb és számos kísérlet által bizonyítottan mint legmegbízhatóbb szer ismeretes a néha hallás meggyógyítására, s a teljesen elvesztett hallás visszanyerésére. Egy palackkal 1 forint.
 Tisztelt uram! Hosszabb ideig gyomorhuruban szenvedve, melyhez még makros halál is járult, orvos segély daczára annyira lefogtam, hogy már nem is alig bírtam. Ekkor, daczára, hogy az ugynevezett egyetem gyógyszerét iránt ellenzenyvel vagyok, elhatároztam az ön dr. Rosa-féle életbalzsamát megkísérteni, s azt az utasítás szerint használtam is. Nyolc nap használat utó megitt az étvágy, s a nagy palack elfogyása után egészésségem helyreállt. A kik ismernek, bámulnak jelenlegi jó közérzetemre. Kellemes kötelességemnek tartom tehát kitűnő orvosomnak, továbbá a többi hallást nyitvánitani, s a közönséget is meggyőzni, hogy a sebeknek a legjobban ajánlati. Semmi ellenvetésem azonban, ha a sebeket, névalás nélkül, nyilvánosságra akarja hozni. Mianth dr. Rosa életbalzsamát, mint házi szer mindig kéznél akarom tartani, kérek önöktől 16 palackkal utasítást mellé, Maradom teljes tiszteltettel.
 W. J. es. k. (Ghádnagy) s. 8. tüzér-er., Nagyszombat.

II-İK SZÁM. 1884. BUDAPEST, MÁRCZIUS 16. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt. Compán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 2 frt. Kijelölt előfizetéséhez a postaiad. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 * Compán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 8 frt. Kijelölt előfizetéséhez a postaiad. megfizetésről viteldj is csatlakozni.

BUDENZ JÓZSEF.

LAPUNK, hű visszatükrözje kívánván lenni nemzetünk szellemi és anyagi mozgalmainak a életjelenségeinek, örömmel üdvözli a tudomány s irodalom ünnepeit és siet maga részéről is megvinni szívesen koszoruját az érdemnek.

Megradjuk azért az alkalmat, hogy midőn jeles nyelvtudósunk, Budenz József, hazánkban már 25 év óta ernyedetlenül folytatott tudományos munkásságának a negyedszázados évfordulóját ünneplik számos és tisztelt tanítványai s ez ünnepeben a budapesti tudomány-egyetem, melynek rendes tanára, és az akadémia, melynek rendes tagja, szintén részt vesznek, az irodalom közegei közt mi se maradjunk hátra.

Lapunk nem levén szorosan tudományos közlöny, nem különösen nyelvészeti szaklap, mi a nyelvészek harcaiban tevékeny részt nem veszünk, pártállást nem foglaltunk s az ítéletmondás jogát nem követeljük magunknak. De bár rokonszenveink a finn-ugor és török-tatár nyelv- s eredet-háboruban inkább az utóbbi részen vannak, nem tagadjuk meg elismerésünket a másik tábor hőseitől sem, a kik közt Budenz József, a nagyérdemű Hunfalvy Pál mellett, mindenesetre az első sorban áll.

A 'Vasárnapi Ujság' már egyszer — sok év előtt * — közölte a jeles tudós arczképét s életrajza és tudományos munkálkodása vázlatát. Most, az alábbi sorokban, egy az ő módszere, iránya s annak érdemei iránt lelkesedő tanítványa tollára bizzuk a jubiláris méltatást, csak annyit jegeyzvén meg, hogy a fiatal tanítvány természetesen föltétlen hiva mesterének s tanai igazságát kétségbevonhatatlannak hirdeti.

Budenz tudományos munkásságának 25 éves jubileumát ünnepli ma az akadémia, az egyetem és a tanítványok nagy serege. De ez az ünnep egyáltalán a magyar nyelvtudományé is, mert Budenz magyarországi élete szoros kapcsolatban áll nyelvészetünk negyedszázados történetével.
 A magyar nyelv mívelését évek emlékezete óta saját nemzeti missziójának tekintette a magyar és tán épen ebből fejthető meg, hogy az összes nemzeti tudományok közt ép a magyar nyelvtudomány az, melynek multja a legviharosabb.

* Lásd a V. U. 1872. évi 17. számát.

BUDENZ JÓZSEF.